

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VALSTYBINĖS KELIŲ TRANSPORTO INSPEKCIJOS PRIE SUSISIEKIMO MINISTERIJOS INFORMACINĖS SISTEMOS BENDROSIOS KONTROLĖS VERTINIMAS

2009 m. vasario 2 d. Nr. IA-9000-4-2
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento
direktoriaus Dainiaus Jakimavičiaus
2008-06-02 pavedimą Nr. 9000-4,

Auditą atliko audito grupė:
Viktorija Mirošničenko (grupės vadovė)
Irina Kiškina

Auditas pradėtas 2008-06-02
Auditas baigtas 2009-02-02

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	6
Audito apimtis ir procesas	7
Audito rezultatai	9
1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR ORGANIZAVIMAS	9
1.1. Informacinių sistemų strateginis valdymas ir planavimas	9
1.2. Informacinių sistemų valdymo organizacinė struktūra	11
1.3. Informacinių sistemų rizikos vertinimas	14
1.4. Informacinių sistemų valdymo ir saugos dokumentacija	14
2. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS	17
2.1. Informacinės sistemos „Keltra“ kūrimas	17
2.2. Informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimas	18
3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS IR VEIKLOS TĖSTINUMO UŽTIKRINIMAS	21
3.1. Perkamų informacinių technologijų paslaugų valdymas	21
3.2. Informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimas	22
3.3. Informacinių sistemų saugos užtikrinimas	22
3.4. Informacinių sistemų fizinės saugos valdymas	23
4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ AUDITAS IR ATITIKTIS IŠORINIAMS REIKALAVIMAMS	24
4.1. Vidaus informacinių sistemų auditas	24
4.2. Atitiktis išoriniams reikalavimams	25
Informacinių sistemų branda	27
Geroji praktika	28
Išvados ir rekomendacijos	29
Priedai	31

SANTRAUKA

Valstybiniai auditoriai įvertino Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos informacinių sistemų valdymą ir nustatė informacinių sistemų vidaus kontrolės brandą, pateikė išvadas, gerąją praktiką ir rekomendacijas.

Audito metu nustatyta, kad Valstybinės kelių transporto inspekcijos informacinių sistemų vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis (*Ad Hoc*) procesas (plačiau – 27 psl.). Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje reikia reguliariai vertinti informacinių sistemų riziką, tobulinti informacinių sistemų politiką, peržiūrėti ir atnaujinti esamas tvarkas.

Valstybiniai auditoriai, vertindami, kaip Valstybinė kelių transporto inspekcijos valdo informacines sistemas, nustatė gerąją praktiką – informacinių sistemų valdymo inovacinę veiklą, kuri buvo sėkmingai įdiegta audituojamajame subjekte:

- ▶ Įsteigta ir veikia Strateginio planavimo grupė, kurioje dalyvauja visų veiklos sričių atstovai, įskaitant informacines technologijas. Tai padeda užtikrinti, kad informacinių sistemų strateginis valdymas būtų integrali visos įstaigos strateginio valdymo dalis, o naudojamos lėšos informacinių sistemų plėtrai sutaptų su įstaigos poreikiais ir būtų naudojamos efektyviai. (1.1. dalis)

- ▶ Valstybinės kelių transporto inspekcijos 2008–2010 metų veiklos vystymo plane aprašytas informacinių technologijų panaudojimas ir svarba Valstybinės kelių transporto inspekcijos veiklai, o uždavinių įgyvendinimo priemonės susijusios su jos veikla. (1.1. dalis)

- ▶ Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų funkcijų ir atsakomybių nustatymas neapsiriboja vien pareigybės aprašymais, bet yra papildomai detalizuojama metiniuose veiklos planuose, informacinių sistemų nuostatuose ir specializuotose instrukcijose. Esant specializuotoms instrukcijoms darbuotojams yra aiškiau, ką jie turi atlikti, o vadovybei lengviau kontroliuoti užduočių vykdymą. (1.2. dalis)

- ▶ Informacinės sistemos „Skaitis“ programinės įrangos pakeitimai išbandomi testinėje (mokomojoje) aplinkoje. Taip minimizuojami eksploatuojamos sistemos veiklos sustabdymai ir nepažeidžiamas joje esančių duomenų vientisumas. (2.2. dalis)

- ▶ Nustatytos svarbios IS saugumą stiprinančios vidaus kontrolės priemonės užsakomųjų paslaugų teikėjams: patvirtintos tipinės sutarčių formos, nustatomi sutarčių administratoriai, atsakingi už sutarčių įvykdymo priežiūrą, sutartyse nustatomi teisėtumo ir asmens duomenų reikalavimai abiem sutarties šalims, programinės įrangos kūrimo sutartyse nustatytos autorių teisių sąlygos ir informacijos konfidencialumo reikalavimai. Išvardytos kontrolės priemonės atitinka

pasaulio gerosios praktikos rekomendacijas (LTS ISO/IEC 17799, CobIT, ITIL) trečiųjų šalių paslaugų valdymui. (3.1. dalis)

▶ Už rekomendacijų įgyvendinimą atsakingiems darbuotojams pateikus vadovui prašymą dėl įgyvendinimo terminų atidėjimo, Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininkas perduoda šį prašymą svarstyti rekomendacijų rengėjams – Vidaus audito skyriui. Taip užtikrinamas „keturių akių principas“ ir pažanga. (4.1. dalis)

▶ Pasikeitus teisės aktams ir atsiradus poreikiui atlikti pokyčius organizacijos struktūroje ar veikloje, Valstybinės kelių transporto inspekcijos vadovybė organizuoja teisės aktų įgyvendinimo plano parengimą. Tai kompleksinis sąrašas priemonių, reikalingų, kad įstaigos veikla atitiktų teisės aktų reikalavimus ir rekomendacijas. Jame nurodoma priemonės esmė, atsakingas asmuo, priemonę įgyvendinantis darbuotojas ir įgyvendinimo terminai. Taip užtikrinama įstaigos veiklos atitiktis teisės aktų reikalavimams ir stiprinama įstaigos dalykinė reputacija. (4.2. dalis)

Audito metu Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje nustatyti valstybės informacinių sistemų valdymo ir saugos trūkumai:

▶ Sudarant veiklos plėtojimo ir rekomendacijų įgyvendinimo planus yra nepakankamai įvertinami turimi žmogiškieji išteklių ir galimybės. (1.1. ir 2.2. dalys)

▶ Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje nesuklasifikuoti visose informacinėse sistemose apdorojami duomenys ir nepriskirti konkrečioms pareigybėms duomenų valdytojai, todėl gali būti netinkamai tvarkomi duomenys, kuriamos ir administruojamos atitinkamiems duomenims apdoroti skirtos informacinės sistemos. (1.2. dalis)

▶ Nepakankamai aiškiai apibrėžta funkcija ir atsakomybė, kas turėtų atlikti informacinių sistemų rizikos vertinimą, todėl gali kilti rizika, kad atsiras spragos informacinių sistemų saugos valdyme ir organizavime, o laiku nenustačius kylančių grėsmių gali būti sugadintas ar prarastas informacinis turtas. (1.2. dalis)

▶ Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje periodiškai neatliekamas informacinių sistemų rizikos vertinimas, todėl saugos priemonės parenkamos intuityviai ir neįmanoma nustatyti jų adekvatumo. (1.3. dalis)

▶ Saugos valdymo sistema nėra vientisa ir išbaigta, nes Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje parengti ne visi informacinių sistemų saugos politiką įgyvendinantys dokumentai, o patvirtinti tik „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai. (1.4., 2.1., 2.2. ir 3.2. dalys)

▶ Valstybinėje kelių transporto inspekcijoje, kurdama valstybės IS „Keltra“, nesilaikė teisės aktų reikalavimų:

- IS „Keltra“ kūrimą pradėjo nepatvirtinusi IS nuostatų, nesuderinusi IS duomenų saugos nuostatų su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir neužregistravusi šios sistemos specifikacijos. (2.1. dalis)

■ IS „Keltra“ duomenų mainų funkcija eksploatuojama nors nėra parengtas ir informacinės sistemos valdytojo vadovo patvirtintas IS „Keltra“ priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktas, kurio kopija turi būti pateikiama Informacinės visuomenės plėtros komitetui ir Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai (kompiuteriniu būdu duomenų mainai su kitomis institucijomis gali būti vykdomi tik iš įteisintų informacinių sistemų). (2.1. dalis)

▶ Įėjimas į Valstybinės kelių transporto inspekcijos administracines patalpas nėra pakankamai kontroliuojamas. Dėl to didėja kompiuterių pažeidimo, vagysčių ir neleistinų priėjimų prie informacinių sistemų duomenų pavojus. (3.3. dalis)

▶ Informacinės sistemos „Skaitis“ nuostatuose nėra aiškiai nustatytas jos auditų periodiškumas. (4.1. dalis)

Atsižvelgdami į tobulintinus Valstybinės kelių transporto inspekcijos informacinių sistemų valdymo procesus, auditoriai pateikė rekomendacijas:

▶ Siekiant didinti informacinių sistemų administravimo efektyvumą:

■ paskirti visų duomenų valdytojus (konkrečius asmenis), kurie būtų atsakingi už tinkamą duomenų tvarkymą ir atitinkamiems duomenims apdoroti skirtos informacinės sistemos kūrimą ir administravimą. (1.2. dalis)

■ Nustatyti, kas turėtų atlikti informacinių sistemų rizikos vertinimą. (1.2. dalis)

▶ Siekiant sustiprinti duomenų saugą ir užtikrinti informacinių sistemų veiklos tęstinumą:

■ Sukurti ir patvirtinti trūkstamus Informacijos saugos politikos dokumentus (Duomenų saugos nuostatus, Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisykles, Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą ir Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisykles). Su patvirtinta informacijos saugos politika ir jos įgyvendinimą reglamentuojančiais dokumentais pasirašytinai supažindinti informacinių sistemų naudotojus. (1.4. dalis)

■ Atnaujinti ir (arba) sukurti trūkstamą informacinių sistemų „Keltra“ ir „Skaitis“ dokumentaciją ir įteisinti šias sistemas. Su patvirtinta (atnaujinta) dokumentacija pasirašytinai supažindinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos atsakingus asmenis. (2.1. ir 2.2. dalys)

■ Svarstyti galimybę dėl įėjimo į administracines patalpas kontrolės sustiprinimo. (3.3. dalis)

▶ Siekiant tobulinti veiklos kontrolės sistemą, vidaus teisės aktuose nustatyti informacinių sistemų rizikos vertinimo ir informacinių sistemų audito periodiškumą. (1.3. ir 4.1. dalys)

▶ Išanalizuoti kitus valstybinio audito ataskaitoje ir jos prieduose nurodytus pastebėjimus ir numatyti pastebėtų trūkumų pašalinimo priemones ir prioritetus. (visos dalys)

IŽANGA

Auditas pradėtas 2008 m. birželio 2 d., baigtas 2009 m. sausio 28 d. Auditą atliko valstybiniai auditoriai Viktorija Mirošničenko (grupės vadovė) ir Irina Kiškina. Audituojamas laikotarpis – nuo 2007 m. sausio 2 d. iki 2008 m. gruodžio 1 d.

Vertinant informacinių sistemų valdymo procesus, valstybės informacinės sistemos kūrimo organizavimą ir priežiūrą, audito metu daugiau dėmesio buvo skiriama Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos informacinių sistemų strategijos ir planavimo procesams, informacinių sistemų valdymui ir organizavimui (1 dalis), valstybės informacinės sistemos kūrimui (2 dalis). Audito metu nagrinėtas informacinių sistemų saugos ir veiklos tęstinumo užtikrinimas (3 dalis), informacinių sistemų stebėseną ir vertintą valstybės informacinių sistemų atitiktis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms (4 dalis). Vertinami informacinių sistemų procesai buvo atrinkti planavimo etape atlikus rizikos vertinimą.

Valstybiniai auditoriai, įvertinę Valstybinės kelių transporto inspekcijos informacinių sistemų valdymą, nustatė šių sistemų vidaus kontrolės brandą, pateikė išvadas, gerąją praktiką ir rekomendacijas.

AUDITO APIMTIS IR PROCESAS

Audito objektas: Informacinių sistemų (toliau – IS) bendrosios kontrolės vertinimas.

Naudojamos informacinės sistemos: Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Inspekcija) naudojamos šios informacinės sistemos (toliau – IS):

1. Senoji informacinė sistema (1996–2008) – Inspekcijoje ir jos regioniniuose padaliniuose eksploatuojamos atskiros kompiuterinės programos (24 programos išvardytos 5 priede), duomenis kaupiančios lokaliuose DBF, MDB tipo duomenų bazėse. Sukūrus 3 punkte minimą informacinę sistemą „Keltra“, šios kompiuterinės programos bus likviduotos.

2. Skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinė sistema „Skaitis“ (toliau – IS „Skaitis“) (2004–2008). Audituojamu laikotarpiu ši IS buvo diegimo stadijos bandomosios eksploatacijos etape.

3. Kelių transporto veiklos kompiuterizuota informacinė sistema „Keltra“ (toliau – IS „Keltra“) (2002–2008). Audituojamu laikotarpiu ši IS buvo konstravimo stadijos programavimo ir bandymų etapuose. Šią IS sudarys aštuoni tarpusavyje susiję komponentai. IS „Keltra“ – tai modernizuota Senoji informacinė sistema. IS „Keltra“ pervedus į diegimo stadijos bandomosios eksploatacijos etapą prasidės Senosios informacinės sistemos kompiuterinių programų likvidavimas.

Audito subjektas: Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos.

Audito tikslas: Įvertinti Inspekcijos IS bendrąją kontrolę ir pateikti rekomendacijas.

Vertinimo kriterijai: Inspekcijos IS bendroji kontrolė įvertinta taikant Gebos brandos modelį (3 priedas) ir vertinant atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms valstybės IS valdymui ir saugai.

Papildomai Inspekcijos valstybės IS valdymo ir saugos organizavimo procedūros įvertintos vadovaujantis *CobIT*¹ ir kita pasaulyje pripažinta gerąja praktika (*LST ISO/IEC 17799*², *LST ISO/IEC 27001*³, *ITIL*⁴).

¹ *CobIT (Control Objectives for Information and related Technologies)* – visame pasaulyje žinomas tarptautinės *ISACA* organizacijos standartas. *CobIT* aprašo geriausią praktiką informacinių sistemų valdymo srityje.

² *LT ISO/IEC 17799:2002* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas (tapatus *ISO/IEC 17799:2000*).

³ *LT ISO/IEC 27001:2006* Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo sistemos. Reikalavimai (tapatus *ISO/IEC 27001:2005*).

⁴ *ITIL (Information Technology Infrastructure Library)* – IT paslaugų valdymo gairės, orientuotos į darbo optimizavimą bei kokybės užtikrinimą IT paslaugas teikiančiuose struktūrose, paremtos knygų rinkiniu, kuriame sukaupta ir apibendrinta pasiteisinusi informacinių technologijų ir telekomunikacijų valdymo praktika.

Rizikos vertinimo lygiai. Audito metu pastebėtą riziką suskirstėme į trijų lygių kategorijas:

Didelė rizika – vienas ar keli informacinių sistemų valdymo trūkumai, kurie gali padaryti reikšmingų finansinių nuostolių valstybei, valstybinei institucijai ir (arba) piliečiams, todėl jie nedelsiant turėtų būti pašalinti.

Vidutinė rizika – su institucijos informacinių sistemų vidaus kontrolės sistema susiję reikšmingi trūkumai, į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio institucijos vadovų dėmesys.

Nedidelė rizika – trūkumai, kurie gali turėti netiesioginę ir nedidelę įtaką priimant informacinių sistemų valdymo ir finansinius sprendimus, tačiau kuriuos reikia šalinti.

Audito procesas. Audito metu vadovautasi Valstybinio audito reikalavimais⁵, Informacinių sistemų audito metodinėmis rekomendacijomis⁶, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (toliau – *INTOSAI*) audito standartų įgyvendinimo Europoje 22 gaire⁷, Informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacijos (angl. *ISACA*) Tarptautiniais audito standartais, atsižvelgta į *ISACA* Audito gaires ir gerąją praktiką.

Auditiui reikalingi duomenys buvo renkami bendraujant su Inspekcijos darbuotojais, tikrinant, analizuojant dokumentus ir kitų auditorių ataskaitas.

Auditas buvo atliekamas darant prielaidą, kad visi valstybiniais auditoriams pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus. Inspekcijos nuomonė audito ataskaitoje pateikta pasvirusiu šriftu.

Ataskaitoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai pateikti 1 priede.

⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 patvirtinti „Valstybinio audito reikalavimai“.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2006-04-26 įsakymu Nr. V-65 patvirtintos „Informacinių sistemų audito metodinės rekomendacijos“.

⁷ *INTOSAI* audito standartų įgyvendinimo Europoje gairės Nr. 22 Informacinių sistemų auditas. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, 1999, Vilnius.

AUDITO REZULTATAI

1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR ORGANIZAVIMAS

1.1. Informacinių sistemų strateginis valdymas ir planavimas

Remiantis geraja praktika⁸, institucijoje turėtų būti sudarytas Informacinių technologijų (toliau – IT) strateginis komitetas, susidedantis iš institucijos ir jos struktūrinių padalinių vadovų. IT strateginis komitetas turėtų užtikrinti, kad IS strateginis valdymas būtų integrali visos institucijos strateginio valdymo dalis, o naudojamos lėšos IS plėtrai sutaptų su institucijos poreikiais ir būtų naudojamos efektyviai, pagal aiškiai suformuluotus tikslus. Inspekcijoje atskiro IT valdymo komiteto nėra, tačiau strateginius plėtros klausimus (apimant IT sritį) sprendžia 2003 m. sausio mėnesį įsteigta Strateginio planavimo grupė⁹.

Geroji praktika

Inspekcijoje įsteigta Strateginio planavimo grupė, kurioje dalyvauja visų veiklos sričių atstovai, taip pat ir informacinių technologijų. Tai padeda užtikrinti, kad IS strateginis valdymas būtų integrali visos įstaigos strateginio valdymo dalis, o naudojamos lėšos IS plėtrai sutaptų su įstaigos poreikiais ir būtų naudojamos efektyviai.

Valstybinių institucijų ir įstaigų strateginio planavimo sistema ir principai, valdymo srities plėtros strategijos ir institucijos strateginio veiklos plano rengimo tvarka ir tipinė struktūra, stebėseną, atsiskaitymo už rezultatus gairės nustatytos Strateginio planavimo metodikoje¹⁰.

Nuo 2000 iki 2007 metų Inspekcijos planavimo sistema apėmė tik metinių veiklos vystymo planų sudarymą¹¹. Inspekcija 2008 m. parengė, o Lietuvos Respublikos susisiekimo ministras patvirtino trejų metų trukmės strateginį veiklos planą¹². 2008–2010 metų strateginio veiklos plano skyriuje „Išteklių analizė“ yra aprašyta IS panaudojimas ir svarba Inspekcijos veiklai.

⁸ *CobIT (Control Objectives for Information and related Technologies)* – viena iš populiariausių IT valdymo metodologijų, kuriama ir palaikoma tarptautinės ISACA organizacijos.

⁹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-01-17 įsakymas Nr. 2B-28 „Dėl Inspekcijos viršininko 2003 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 2B-44 „Dėl strateginio planavimo grupės“ pakeitimo“.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827 patvirtinta „Strateginio planavimo metodika“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-02-07 nutarimo Nr. 194 redakcija).

¹¹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos veiklos vystymo 2007–2009 m. planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2007-03-27 įsakymu Nr. 3-130.

¹² Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2008–2010 m. Strateginis veiklos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-03-07 įsakymu Nr. 3-77.

Siekdama tinkamai įgyvendinti 2008–2010 metų strateginio veiklos plano uždavinius Inspekcija sudarė ir patvirtino Veiklos vystymo 2008–2010 m. planą¹³. Jame susietos strateginių uždavinių įgyvendinimui reikalingos priemonės, paskirti jų vykdytojai, numatyti atlikimo terminai ir laukiami rezultatai. Kai kurie uždaviniai ir jiems įgyvendinti reikalingos priemonės apima IS ir duomenų saugos sritis (1 pavyzdys).

1 pavyzdys

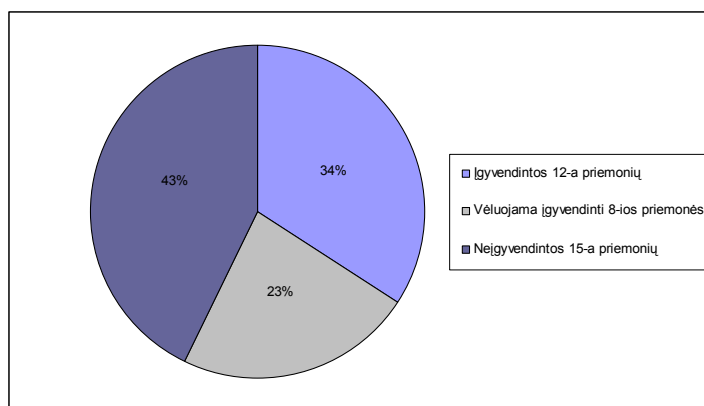
Inspekcijos informacinių sistemų funkcionavimo saugumui užtikrinti iki 2008 m. paskutinio ketvirčio yra užsibrėžta parengti informacinių sistemų saugos dokumentus arba gerinant visuomenės informavimą organizuoti papildomų interneto svetainės galimybių sukūrimą siekiant skelbti informaciją anglų kalba.

Geroji praktika

Inspekcijos 2008–2010 metų strateginiame veiklos vystymo plane¹⁴ aprašyta IT panaudojimas ir svarba Inspekcijos veiklai, o kai kurie uždaviniai ir jiems įgyvendinti reikalingos priemonės apima IS ir duomenų saugos sritis.

Auditoriai, vertindami veiklos vystymo įgyvendinimą, pastebėjo, kad iš 2007 metams numatytų trisdešimt penkių IS daugiau ar mažiau susijusių priemonių¹⁵ buvo įgyvendinta dvylika, vykdoma pavėluotai – aštuonios, o neįgyvendinta – penkiolika (1 pav.). Daugelio 2007 m. neįgyvendintų priemonių ar tų, kurias įgyvendinti vėluojama, įgyvendinimo terminas perkeltas į 2008 m. paskutinįjį ketvirtį (išsamiau – 8 priede).

1 pav. 2007 m. Inspekcijos veiklos vystymo plane¹⁶ numatytų IS sritį apimančių priemonių įgyvendinimo būklė

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Kita vertus, Inspekcijoje vykdoma nuolatinė veiklos vystymo plano kontrolė. Vadovaujantis Inspekcijos viršininko 2008 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. 2B-161, priemonių vykdymo kontrolė

¹³ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos Veiklos vystymo 2008–2010 m. planas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-04-09 įsakymu Nr. 2B-161.

¹⁴ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2008–2010 m. Strateginis veiklos planas patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008-03-07 įsakymu Nr. 3-77.

¹⁵ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos Veiklos vystymo 2007–2009 m. planas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2007-03-27 įsakymu Nr. 2B-130.

pavesta Inspekcijos viršininko pavaduotojams, kurie apie veiklos plano vykdymą informuoja Inspekcijos viršininką. Inspekcijos viršininko pavaduotojo nurodymu struktūrinių padalinių vadovai du kartus per metus Inspekcijos veiklos vystymo plano lentelėje pateikia priemonių įvykdymo būklę, nurodo argumentuotas priežastis dėl priemonės neįvykdymo ar siūlymą atidėti jos vykdymą vėlesniam laikui ir tokią lentelę pateikia Inspekcijos Bendrajam skyriui. Bendrasis skyrius gautą medžiagą apibendrina ir pateikia Inspekcijos viršininko pavaduotojams. Inspekcijos viršininko pavaduotojai Inspekcijos veiklos plano vykdymą aptaria kartu su Inspekcijos viršininku ir priima sprendimus dėl tolesnio šio veiklos plano vykdymo.

Auditorių nuomone Inspekcijoje įgyvendintų priemonių skaičius yra pernelyg mažas, todėl galima prielaida, kad sudarant veiklos vystymo planus yra nepakankamai įvertinami turimi žmogiškieji ištekliai ir galimybės.

1.2. Informacinių sistemų valdymo organizacinė struktūra

Už Inspekcijai teikiamas IS paslaugas atsakingas Informacinių technologijų skyrius, kuriam vadovauja skyriaus vedėjas¹⁷, tiesiogiai pavaldus Inspekcijos viršininkui¹⁸.

Audituojamu laikotarpiu Informacinių technologijų skyriuje, be skyriaus vedėjo, dirbo septyni darbuotojai, iš jų 6 – valstybės tarnautojai, 1 – dirbantis pagal darbo sutartį. Pagrindinės jų funkcijos išdėstytos pareigybių aprašymuose. Be to, Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų funkcijos yra nurodytos metiniuose veiklos planuose, IS „Skaitis“ nuostatuose ir IS „Skaitis duomenų saugos nuostatuose, o kompiuterių tinklo administratoriaus ir kompiuterizuotų darbo vietų administratoriaus užduotys yra detalai nustatytos Kompiuterių tinklo administratoriaus¹⁹ ir Kompiuterizuotų darbo vietų administratoriaus²⁰ instrukcijose.

Geroji praktika

Inspekcijos Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų funkcijos ir atsakomybė nurodoma ne tik pareigybių aprašymuose, bet ir papildomai detalizuojama metiniuose veiklos planuose, IS nuostatuose ir specializuotose instrukcijose. Esant specializuotoms instrukcijoms darbuotojams yra aiškiau, ką jie turi atlikti, o vadovybei yra lengviau kontroliuoti užduočių vykdymą.

¹⁶ Ten pat.

¹⁷ Informacinių technologijų skyriaus vedėjo pareigybės aprašymas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2007-10-29 įsakymu Nr. 2B-356.

¹⁸ Informacinių technologijų skyriaus nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2007-10-29 įsakymu Nr. 2B-356.

¹⁹ Kompiuterių tinklo administratoriaus instrukcija, patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-07-24 įsakymu Nr. 2B-279.

²⁰ Kompiuterizuotų darbo vietų administratoriaus instrukcija, patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-07-24 įsakymu Nr. 2B-279.

Audito metu buvo paklausta, ar vadovybė ir kiti Inspekcijos darbuotojai yra patenkinti Informacinių technologijų skyriaus darbu. Inspekcijos vadovybė pritaria IT naudojimui ir teigiamai priima IT naujoves. Informacinių technologijų skyriaus vedėjas informavo, kad nebuvo gautų nusiskundimų dėl naudojamų IT, nors Inspekcijos naudotojai labai reiklūs IT funkcionalumui ir naujovėms. Kai kurie naudotojai nėra patenkinti IT skyriaus vykdoma IS saugumo politika, nes draudžiama naudoti USB raktus ir tam tikrus interneto puslapius ir panašiai.

Teisės aktai reglamentuoja, kad turi būti paskirtas kiekvienos IS valdytojas ir tvarkytojas. IS „Skaitis“ nuostatuose²¹ nurodyta, kad šios sistemos valdytojas – Inspekcija, o tvarkytojai – Kortelių išdavimo centro, Kortelių personalizavimo centro ir Kortelių centro naudotojai. Kortelių išdavimo centro funkcijas šiuo metu atlieka Inspekcija. Kitų Inspekcijoje naudojamų IS („Senoji informacinė sistema“ ir IS „Keltra“) valdytojai ir tvarkytojai nėra paskirti ir patvirtinti.

Remiantis ISACA gerąja praktika²² nurodoma, kad duomenų valdytojais („savininkais“) turėtų būti informacijos naudotojų vadovybė. Vyriausybės nutarimu²³ rekomenduotame LST ISO/IEC 17799:2006 standarte²⁴ nurodoma, kad organizacija turi paskirti informacinio turto valdytoją. Valstybinių auditorių nuomone, turėtų būti suklasifikuoti kiekvienos Inspekcijos IS tvarkomi duomenys ir paskirti jų valdytojai („savininkai“)²⁵, kurie būtų suinteresuoti atitinkamos IS tinkamumu veiklos funkcijoms vykdyti ir būtų atsakingas už šioje sistemoje tvarkomus duomenis.

Dokumentų valdymo, įskaitant ir elektroninių dokumentų, funkcija yra priskirta Inspekcijos Bendrajam skyriui, tačiau šiuo metu atsakingi už elektroninių dokumentų perkėlimą asmenys nėra paskirti. Duomenų kategorijos nurodytos tik IS „Skaitis“ nuostatuose, bet, informacinio turto valdymo ir naudojimo požiūriu, duomenų valdytojų (informacinio turto „savininkų“) funkcijos nėra priskirtos.

Rizika

Inspekcijoje nesuklasifikavus visose informacinėse sistemose apdorojamų duomenų ir nepriskyvus konkrečioms pareigybėms duomenų valdytojų, gali būti netinkamai tvarkomi duomenys, kuriamos ir administruojamos atitinkamiems duomenims apdoroti skirtos informacinės sistemos.

²¹ Skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-06-10 įsakymu Nr. 2B-184.

²² 2001 Certified Information Systems Auditor Review Technical Information Manual. ISACA, 424 psl.

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimas Nr. 410 „Dėl elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose“.

²⁴ Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas (tapatus ISO/IEC 17799:2006).

²⁵ Valstybiniai auditoriai vartoja valdytojo („savininko“) sąvoką, nes oficialioje angliškoje ISO/IEC 17799 standarto versijoje vartojamas „owner“ terminas. Duomenų valdytojų („savininkų“) funkcijos nedetalizuojamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose, valstybiniai auditoriai teikia savo nuomonę dėl duomenų valdytojų („savininkų“) sąvokos ir jų atliekamo vaidmens, valdant informacines sistemas, remdamiesi LST ISO/IEC 17799 standartu ir kita pasaulio gerąja praktika.

IS saugos organizavimas

Apskritai kalbant, Inspekcijos IS saugos valdymo ir organizavimo funkcijos yra priskiriamos Informacinių technologijų skyriui²⁶.

IS valdytojas privalo paskirti duomenų saugos įgaliotinį, arba IS valdytojas, valdantis valstybės IS, kurias sudaro ne mažiau kaip du posistemiai, gali sudaryti informacijos saugos darbo grupes²⁷.

Nuo 2007 m. Informacinių technologijų skyriuje įsteigta vyresniojo specialisto pareigybė reikalinga įgyvendinti teisės aktų, reglamentuojančių informacinių sistemų ir elektroninės informacijos saugą, nuostatus, užtikrinti jų laikymąsi²⁸. Tačiau ši pareigybė ilgą laiką buvo laisva, nes skelbiant du konkursus iš eilės kandidatų nesulaukta. Skelbiant trečiąjį kartą, 2008 m. rugpjūčio mėnesį konkursas įvyko ir minėta pareigybė nuo rugsėjo 2 dienos buvo užimta. Vyresniojo specialisto pareigas ėjęs asmuo Inspekcijos viršininko įsakymu²⁹ buvo paskirtas IS „Skaitis“ saugos įgaliotiniu.

Valstybiniai auditoriai, peržiūrėję tarnautojo, atsakingo už Inspekcijos IS saugą, pareigybės aprašymą, įsakymą, pagal kurį jis buvo paskirtas IS „Skaitis“ saugos įgaliotiniu, bei audituojamu laikotarpiu Inspekcijoje galiojusius IS nuostatus, pastebėjo, kad minėtuose dokumentuose nėra apibrėžta, kokia metodika remiantis ir koku periodiškumu turi būti atliekamas IS rizikos vertinimas.

Rizika

Nepakankamai aiškiai apibrėžus saugumo įgaliotinio funkcijas ir atsakomybę, susijusia su IS rizikos vertinimu, gali kilti rizika, kad atsiras spragos IS saugos valdyme ir organizavime, o laiku nenustačius kylančių grėsmių gali būti sugadintas ar prarastas informacinis turtas.

Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis duomenų saugos nuostatus, kuriuose yra nustatyta, kad IS „Skaitis“ rizikos vertinimą turi organizuoti saugumo įgaliotinis ir pradėjo jų derinimą su VRM³⁰.

²⁶ Informacinių technologijų skyriaus nuostatai patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2007-10-29 įsakymu Nr. 2B-356.

²⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 24 p. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija).

²⁸ Informacinių technologijų skyriaus vyresniojo specialisto (2) pareigybės aprašymas patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2007-10-29 įsakymu Nr. 2B-356.

²⁹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-11-10 įsakymas Nr. 2B-435 „Dėl Inspekcijos viršininko 2005 m. liepos 1 d. įsakymą Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“ pakeitimo“.

³⁰ 2009-01-19 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)-15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

1.3. Informacinių sistemų rizikos vertinimas

Lietuvos Respublikos teisės aktuose nurodoma, kad IS rizika turi būti vertinama kasmet (trečios kategorijos IS – kas dvejus metus), nustatant veiksnius, galinčius turėti įtakos duomenų saugumui³¹. Paminėtina ir tai, kad IS „Skaitis“ nuostatuose ir tos pačios IS duomenų saugos nuostatuose Inspekcija įsipareigoja vadovautis ISO 17799 standartu. Jame teigiama, kad prieš rengiant saugos politikos dokumentaciją turi būti įvertinama rizika, o pagal jos vertinimo rezultatus pasirinktos atitinkamos kontrolės priemonės.

Inspekcijoje paskutinį kartą visas IS apimantis rizikos vertinimas buvo atliktas 2006 m. sausio 25 d³². Vėliau Inspekcijoje IS rizika nebuvo vertinama. Per šį laikotarpį pasikeitė Inspekcijos organizacinė struktūra, rengiami ir derinami nauji saugos politiką įgyvendinantys dokumentai. Tokia situacija susiklostė dėl užsitęsusios saugumo įgaliojimo paieškos (išsamiau apie tai minėta 2.2. skyrelyje).

Siekiant užtikrinti skaitmeninių tachografų sistemos (kurioje apie 80 proc. svarbumą turi IS „Skaitis“ funkcionavimas) funkcionavimą, saugumą ir jos plėtojimą, Inspekcijos viršininko 2006 m. gruodžio 15 d. įsakymu³³ sukurta Nacionalinė rizikos valdymo grupė. Tačiau per visą jos gyvavimo laikotarpį buvo surengti tik du posėdžiai, kuriuose buvo aptariami šios grupės organizaciniai klausimai. Viename posėdyje buvo svarstoma dėl Nacionalinės rizikos valdymo grupės darbo principų ir reglamento³⁴ patvirtinimo. Nacionalinė rizikos valdymo grupė išvada dėl esamos ar galimos rizikos Inspekcijos viršininkui atsiskaito žodžiu.

Inspekcijoje periodiškai neatliekamas IS rizikos vertinimas, todėl saugos priemonės parenkamos intuityviai ir neįmanoma nustatyti jų adekvatumo.

1.4. Informacinių sistemų valdymo ir saugos dokumentacija

Audituojamu laikotarpiu Inspekcijoje buvo dokumentuotos ir patvirtintos 6 priede išvardytos IS valdymo ir saugos politikos ir tvarkos aprašai.

Informacinės sistemos valdytojas privalo turėti pagal Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM) Saugos dokumentų turinio gaires parengtus, su VRM suderintus ir Inspekcijos vadovybės patvirtintus šiuos IS saugos dokumentus:

1. Nuostatus (duomenų saugos);

³¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimas Nr. 952 „Dėl duomenų apsaugos valstybės ir vietos savivaldos informacinėse sistemose“ (Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija).

³² Alna Intelligence, *Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos „Esamos padėties ir rizikos analizės ataskaita“*, 2006-01-25, Vilnius.

³³ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2006-12-15 įsakymas Nr. 2B-369 „Dėl Nacionalinės rizikos grupės sudarymo“.

³⁴ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2007-07-10 įsakymas Nr. 2B-254 „Dėl Nacionalinės rizikos grupės reglamento“.

2. Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės;
3. Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą;
4. Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės³⁵.

Šiuos dokumentus (toliau – saugos politiką įgyvendinantys dokumentai) informacinės sistemos valdytojas tvirtina po to, kai patvirtina su VRM suderintus duomenų saugos nuostatus.

Nustatyta, kad iš privalomų informacijos saugos politiką įgyvendinančių dokumentų Inspekcijoje yra patvirtinti tik IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai³⁶. Tačiau jie nevisiškai atitinka naujos redakcijos teisės aktų, susijusių su IS duomenų sauga, reikalavimus (išsamiau – 4 priedas). Tuo tarpu IS „Keltra“ duomenų saugos nuostatai nepatvirtinti.

Iki 2008 m. trečiojo ketvirčio pabaigos Inspekcija Veiklos vystymo 2008–2010 m. plane³⁷ (naujoje Veiklos vystymo plano redakcijoje šis terminas perkeltas iki 2008 m. pabaigos) buvo įsipareigojusi suderinti naujas IS „Skaitis“ nuostatų, duomenų saugos nuostatų ir specifikacijos redakcijas. Iki 2008 m. gruodžio 1 d. minėti dokumentai nebuvo patvirtinti. Informacinių technologijų skyriaus vedėjo teigimu, *tokia situacija susiklostė dėl su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija užtrukusio IS „Skaitis“ nuostatų derinimo*. Nesuderinus IS „Skaitis“ nuostatų nebuvo tikslinga minėtą IS duomenų saugos nuostatų naują redakciją derinti su VRM.

Apie trūkstamus, saugos politiką įgyvendinančius dokumentus, Inspekcija raštu informavo Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministeriją³⁸, kuri vėliau informavo VRM.

Audituojamu laikotarpiu buvo paskelbtas viešojo pirkimo konkursas kai kurių privalomų saugos politiką įgyvendinančių dokumentų parengimo paslaugai įsigyti³⁹. Konkurso laimėtoja sutartimi⁴⁰ įsipareigojo parengti šiuos saugos politiką įgyvendinančių dokumentų projektus:

- ▶ Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės;
- ▶ Informacinės sistemos veiklos tęstinumo planą;
- ▶ Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės;
- ▶ Informacijos saugos incidentų, įvykusių informacinėje sistemoje, tyrimo tvarką;
- ▶ Informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarką;
- ▶ Informacinės sistemos vystymo tvarkos aprašą.

Iki audituojamo laikotarpio pabaigos (2008 m. gruodžio 1 d.) buvo parengti Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių, Informacinės sistemos veiklos tęstinumo plano,

³⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimas Nr. 410 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimo Nr. 952 „Dėl duomenų apsaugos valstybės ir vietos savivaldos informacinėse sistemose pakeitimo“.

³⁶ IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

³⁷ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos Veiklos vystymo 2008–2010 m. planas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-04-09 įsakymu Nr. 2B-161.

³⁸ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2007-09-21 raštas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai Nr. (11) - 15b-2584 „Dėl teisės aktų vykdymo“.

³⁹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos Viešojo pirkimo komisijos 2008-05-14 posėdžio dėl motorinių transporto priemonių pirkimo ir kito vykdomo viešojo pirkimo protokolas Nr. 19B-21.

⁴⁰ UAB „Alna Intelligence“ 2008-08-13 sutartis Nr. 1TE-100(08)).

Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklių projektai ir pradėta juos derinti Inspekcijoje.

Rizika

Inspekcijos saugos valdymo sistema nėra vientisa ir išbaigta, nes parengti ne visi Inspekcijos IS saugos politiką įgyvendinantys dokumentai, o patvirtinti tik IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai. Dėl to yra rizika, kad nebus užtikrintas privalomas valstybės IS apdorojamos ir perduodamos informacijos apsaugos lygis.

„Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatus, pradėjo jų derinimą su VRM⁴¹. Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklių, Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių ir Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo plano projektai pateikti VRM⁴².

Pastebėjimas

Valstybiniai auditoriai atlikę peržiūrą nustatė, kad kitos IS valdymo ir saugos politikos ir tvarkos yra patvirtintos, nuolat peržiūrimos ir prireikus atnaujinamos arba panaikinamos. Tačiau pastebėta, kad „Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos kompiuterių eksploatavimo instrukcija“⁴³ yra nepanaikinta nors Inspekcijoje yra patvirtintos naujos tvarkos, nustatančios, kaip Inspekcijos darbuotojai turėtų naudotis kompiuterizuota darbo vieta⁴⁴, elektroniniu paštu⁴⁵ ir internetu⁴⁶. Minėtos tvarkos audituojamu laikotarpiu buvo atnaujintos⁴⁷.

⁴¹ 2009-01-19 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)- 15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

⁴² 2008-12-24 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)- 15B-3424 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

⁴³ 1994-03-08 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko įsakymas Nr. 21 „Dėl darbuotojų paskyrimo atsakingais už Inspekcijos kompiuterių eksploatavimą“.

⁴⁴ „Naudojimosi kompiuterizuota darbo vieta instrukcija“ 2008-03-31 patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie susisiekimo ministerijos viršininko įsakymu Nr. 2B-94.

⁴⁵ „Naudojimosi elektroniniu paštu instrukcija“ patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-03-31 įsakymu Nr. 2B-94.

⁴⁶ „Naudojimosi internetu instrukcija“ patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-03-31 įsakymu Nr. 2B-94.

⁴⁷ 2008-11-26 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko įsakymas Nr. 2B-468 „Dėl informacinių sistemų saugaus funkcionavimo organizavimo“.

2. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS

Inspekcijoje audituojamu laikotarpiu buvo įgyvendinami du investiciniai projektai, apimantys IS sritį: IS „Keltra“ (Senosios IS modernizavimas) ir IS „Skaitis“ kūrimas.

2.1. Informacinės sistemos „Keltra“ kūrimas

IS „Keltra“ kurti pradėta 2002 metais suderinus investicinį projektą su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – IVPK)⁴⁸, bei paskiriant už projekto rengimą ir priežiūrą atsakingus asmenis⁴⁹. 2004 m. buvo suderintas investicinis projektas⁵⁰ dėl papildomų IS „Keltra“ modernizavimo darbų. IS „Keltra“ modernizavimo projektą buvo numatyta užbaigti iki 2007 m. pabaigos, tačiau dėl susiklosčiusių aplinkybių darbai nebuvo laiku užbaigti, užbaigimo terminas pratęstas iki 2008 m. ir planuojama pratęsti iki 2009 m.⁵¹. Viena iš esminių priežasčių, dėl kurios nebuvo laiku užbaigti IS „Keltra“ kūrimo darbai, buvo ta, kad sukurta programinė įranga neviseiškai atitiko Inspekcijos poreikius ir ji nebuvo priimta. Ši ir kitos IS kūrimą sutrikdžiusios priežastys buvo raštu pateiktos IVPK⁵².

Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse⁵³ ir Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikoje⁵⁴ reikalaujama, kad prieš kuriant informacinę sistemą ji turi būti įsteigta, o sukūrus ir pradėjus ją eksploatuoti – įteisinta.

IS „Keltra“ būtų laikoma įsteigta, jei būtų parengti ir patvirtinti jos nuostatai. Tačiau Inspekcijoje audituojamu laikotarpiu jie nebuvo patvirtinti, o IS duomenų saugos nuostatai nesuderinti su VRM. Apie IS „Keltra“ nuostatų nebuvimą pastabą pateikė ir IVPK⁵⁵. 2003 m. buvo parengta ir Inspekcijos vadovybės patvirtinta IS „Keltra“ poreikių specifikacija⁵⁶.

⁴⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-17 raštas Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos Nr. 71-272 „Dėl investicinio projekto derinimo“.

⁴⁹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2002-12-13 įsakymas Nr. 379 „Dėl Inspekcijos kompiuterizuotos informacinės sistemos modernizavimo projekto vykdymo tvarkos“ – negalioja nuo 2007-02-12 (Nr. 2B-60).

⁵⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-07-21 raštas Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos Nr. (71)-S-796 „Dėl investicijų projekto derinimo“.

⁵¹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2008-05-26 raštas Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nr. (11)-15B-1404 „Dėl informacinės visuomenės plėtros investicinių projektų derinimo“.

⁵² Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2007-06-04 raštas Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Nr. (11)-15B-1542 „Dėl informacinės visuomenės plėtros investicinių projektų derinimo“.

⁵³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-10-10 nutarimo Nr. 1104 redakcija).

⁵⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“ (Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-03-08 įsakymo Nr. T-26 redakcija).

⁵⁵ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-05-12 raštas Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos Nr. (6)S-555 „Dėl informacinės visuomenės plėtros investicinių projektų derinimo“.

⁵⁶ „Kelių transporto veiklos kompiuterizuotos informacinės sistemos „Keltra“ modernizavimas“ poreikių specifikacija 2003-07-17 patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko pavaduotojo E. Ruškaus.

Inspekcijos vadovybė, nesilaikydama teisės aktų reikalavimų⁵⁷ pradėjo IS „Keltra“ kūrimą nepatvirtinus IS nuostatų ir nesuderinus IS duomenų saugos nuostatų su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Audito planavimo etape pateikus klausimyną Inspekcijos atsakingi darbuotojai nurodė, kad IS „Keltra“ yra konstravimo stadijos programavimo ir bandymų etapuose. Tačiau realiai Inspekcijoje yra eksploatuojama šios sistemos duomenų mainų funkcija, nors IS „Keltra“ nėra įteisinta vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimais⁵⁸, nurodančiais, kad užbaigus informacinės sistemos arba jos sudedamosios dalies (komponentės, posistemės) diegimą, informacinės sistemos valdytojo vadovas tvirtina informacinės sistemos priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktą, kurio kopija per penkias darbo dienas nuo patvirtinimo pateikiama IVPK ir Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.

Inspekcijoje eksploatuojama IS „Keltra“ duomenų mainų funkcija nors nėra parengtas ir informacinės sistemos valdytojo vadovo patvirtintas IS „Keltra“ priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktas (kompiuteriniu būdu duomenų mainai su kitomis institucijomis gali būti vykdomi tik iš įteisintų informacinių sistemų).

2.2. Informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimas

Inspekcijoje kurti IS „Skaitis“ pradėta siekiant įgyvendinti Europos Sąjungos tarybos reglamentus⁵⁹, kuriuose nustatyta, kad kiekviena Europos Sąjungos valstybė narė nuo 2005 m. gegužės 5 d. privalo išduoti skaitmeninio tachografo korteles, naudojamas kelių transporto priemonės vairuotojo, vežiojančio krovinius ir keleivius, darbo ir laiko apskaitai registruoti ir kontroliuoti. Skaitmeninis tachografas – tai įranga, skirta transporto priemonėse automatiškai arba pusiau automatiškai rodyti, registruoti ir laikyti išsamią informaciją apie šių transporto priemonių judėjimą ir tam tikrus vairuotojų darbo laikotarpius⁶⁰. Tuo tikslu buvo suderintas investicinis projektas⁶¹, kurį užbaigti numatyta 2008 m. pabaigoje.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-10-10 nutarimo Nr. 1104 redakcija).

⁵⁸ Ten pat, 16, 17 p.

⁵⁹ 1985 m. gruodžio 20 d. Europos Sąjungos Tarybos reglamentas Nr. 3820/85/EEB dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo;

1985 m. gruodžio 20 d. Europos Sąjungos Tarybos reglamentas Nr. 3821/85/EEB dėl kelių transporto priemonėse naudojamų tachografų;

Europos Sąjungos Tarybos reglamentas Nr.2135/98/EB iš dalies keičiantis reglamentą Nr. 3821/85/EEB;

2002 birželio 13 d. ES Komisijos reglamentas Nr.1360/2002 septintąjį kartą derinantis su technine pažanga Tarybos reglamentą Nr.3821/85/EEB. [1B] – šio reglamento priedas, keičiantis [ER98] priedą, kuris, savo ruožtu, keitė reglamento Nr.3821/85/EEB 1 B priedą.

⁶⁰ Skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-06-10 įsakymu Nr.2B -84.

⁶¹ Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-06-11 raštas Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos Nr. (71)-S-618 „Dėl investicijų projekto derinimo“.

Vadovaujantis Vyriausybės nutarimu⁶², IS „Skaitis“ yra įsteigtas, nes, kaip reikalaujama šiame nutarime, buvo suderinti, Inspekcijos vadovybės patvirtinti⁶³ ir IVPK įregistruoti⁶⁴ IS „Skaitis“ nuostatai. Derinant IS „Skaitis“ nuostatus su VRM, kartu buvo pateikti derinti ir suderinti IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai⁶⁵.

Inspekcijos vidaus auditorius 2007 m. atliko IS „Skaitis“ kūrimo kontrolės vertinimą⁶⁶ ir nustatė neatitiktis Valstybinių IS kūrimo reikalavimams, išdėstytiems Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse⁶⁷ ir Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikoje⁶⁸, bei pateikė rekomendacijas neatitikimams pašalinti. Pagal pateiktas rekomendacijas buvo sudarytas rekomendacijų įgyvendinimo planas⁶⁹. Tačiau valstybiniai auditoriai nustatė, kad kai kurios priemonės (2 pavyzdys) audituojamu laikotarpiu nebuvo laiku įgyvendintos (išsamiau – 7 priede).

2 pavyzdys

Iki 2008 m. gruodžio 1 d. Inspekcija įsipareigojo⁷⁰ viršininko įsakymu patvirtinti IS „Skaitis“ nuostatų naują redakciją ir užregistruoti ją IVPK, tačiau užtrukus IS „Skaitis“ nuostatų derinimui nebuvo tikslinga derinti ir IS „Skaitis“ specifikacijos. Specifikaciją suderinti buvo užsibrėžta iki 2008 m. gruodžio 31 d.

Rizika

Laiku neįgyvendinant dalies vidaus auditorių pateiktų rekomendacijų dėl IS „Skaitis“ neatitiktis Valstybinių IS kūrimo reikalavimams, išdėstytiems Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse⁷¹ ir Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikoje⁷², gali atsirasti kliūčių įgyvendinant susijusių rekomendacijų priemones.

⁶² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-10-10 nutarimo Nr. 1104 redakcija).

⁶³ Skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ nuostatai patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-06-10 įsakymu Nr. 2B-84.

⁶⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-06-29 raštas Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos Nr. (65)-S-748 „Dėl informacinės sistemos nuostatų įregistravimo“.

⁶⁵ IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

⁶⁶ Valstybinės informacinės sistemos skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimo kontrolės vertinimas, 2007-12-21 atliktas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos Vidaus audito skyriaus vedėjos.

⁶⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-10-10 nutarimo Nr. 1104 redakcija).

⁶⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“ (Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-03-08 įsakymo Nr. T-26 redakcija).

⁶⁹ Rekomendacijų, teiktų 2007 m. gruodžio 21 d. vidaus audito ataskaitoje „Valstybės informacinės sistemos skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimo kontrolės vertinimas“, įgyvendinimo priemonių planas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-08-11 įsakymu Nr. 2B-303.

⁷⁰ Ten pat.

⁷¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-10-10 nutarimo Nr. 1104 redakcija).

⁷² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“ (Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-03-08 įsakymo Nr. T-26 redakcija).

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad IS „Skaitis“ bandomosios eksploatacijos metu buvo stebimas tarnybinių stočių, duomenų saugyklos, tinklo įrangos veikimas, įrangos sutrikimai fiksuoti IS bandomosios eksploatacijos žurnale, tarnybinių stočių patalpų stebėjimo žurnale, kompiuterinės technikos ir programinės įrangos funkcionavimo sutrikimų žurnale, informuoti IS kūrėjai ir kartu su jais priimti sprendimai dėl IS plėtros. Taip pat įvertinama naujų darbo vietų sukūrimo galimybė.

CobIT gerosios praktikos rinkinyje rekomenduojama, kad IS pakeitimų bandymams turėtų būti sukurta patikima ir saugi testinė aplinka.

IS „Skaitis“ darbo grupė, IS bandomosios eksploatacijos metu programinės įrangos pakeitimus išbandžiusi testinėje (mokomojoje) aplinkoje, bandymo protokolu priima sprendimą esant tinkamam šios įrangos funkcionalumui programinę įrangą diegti į IS darbinę aplinką ir įregistruoti naują programinės įrangos versiją.

Geroji praktika

IS „Skaitis“ programinės įrangos pakeitimai išbandomi testinėje (mokomojoje) aplinkoje. Taip minimizuojami eksploatuojamos sistemos veiklos sustabdymai ir nepažeidžiamas joje esančių duomenų vientisumas.

3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS IR VEIKLOS TĘSTINUMO UŽTIKRINIMAS

3.1. Perkamų informacinių technologijų paslaugų valdymas

Inspekcijoje nustatytos šios IS saugumui užtikrinti skirtos vidaus kontrolės stiprinimo priemonės paslaugų teikėjams:

- ▶ Inspekcijos viršininko įsakymais nustatomi sutarčių administratoriai, atsakingi už sutarčių įvykdymo priežiūrą;
- ▶ Sutartyse nustatyti teisėtumo ir asmens duomenų reikalavimai abiem sutarties šalims (Inspekcijos įsipareigojimas saugiai tvarkyti kitos šalies pateiktus duomenis, nustatyti asmenų, įgaliotų teikti duomenis, vardus, pavardes ir kontaktinius duomenis, raštu informuoti Inspekciją apie paskirto atstovo pasikeitimą, užtikrinti asmens duomenų apsaugą savo lėšomis ir priemonėmis, vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, užtikrinti, kad suinteresuoti asmenys būtų supažindinti su sutarčių reikalavimais ir t.t.);
- ▶ Programinės įrangos kūrimo sutartyse nustatytos autorinių teisių sąlygos, ir auditorių manymu, svarbūs informacijos konfidencialumo reikalavimai. Sutartyse reikalaujama iš vykdytojų neatskleisti trečiosioms šalims ne tik su sutartimi susijusios informacijos, bet ir sutarties vykdymo metu sužinotos informacijos apie užsakovo veiklą ir reikalus.

Geroji praktika

Inspekcijoje nustatytos svarbios IS saugumą stiprinančios vidaus kontrolės priemonės užsakomųjų paslaugų teikėjams: paskiriami sutarčių administratoriai, atsakingi už sutarčių įvykdymo priežiūrą, sutartyse nustatomi teisėtumo ir asmens duomenų reikalavimai abiem sutarties šalims, programinės įrangos kūrimo sutartyse nustatytos autorinių teisių sąlygos, ir informacijos konfidencialumo reikalavimai. Išvardytos kontrolės priemonės atitinka pasaulio gerosios praktikos rekomendacijas (LTS ISO/IEC 17799, CobIT, ITIL) trečiųjų šalių paslaugų valdymui.

3.2. Informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimas

Valstybės IS valdytojas privalo turėti su VRM suderintą informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą⁷³, parengtą vadovaujantis Saugos dokumentų turinio gairėmis⁷⁴. Bendrieji Inspekcijos IS veiklos tęstinumo principai nustatyti viršininko patvirtintame įsakyme „Dėl informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo“⁷⁵. Šiame dokumente akcentuojamas atsarginių kopijų darymas, bet tai yra tik maža dalis teisės aktuose nustatytų reikalavimų⁷⁶ valstybės IS veiklos tęstinumui užtikrinti.

Audituojamu laikotarpiu (iki 2008-12-01) Inspekcija neturėjo pagal Vidaus reikalų ministerijos tvirtinamas Saugos dokumentų turinio gaires parengto, su šia ministerija suderinto ir patvirtinto Inspekcijos veiklos tęstinumo valdymo plano, kaip reikalaujama teisės aktuose, todėl veiklos atkūrimas po nelaimingo atsitikimo bus neplaningas ir sunkiai kontroliuojamas.

3.3. Informacinių sistemų saugos užtikrinimas

Užtikrinant informacijos saugą, rekomenduojama vadovautis Lietuvos standartais LST ISO/IEC 17799:2006, LST ISO/IEC 27001:2006, taip pat kitais Lietuvos ir tarptautiniais „Informacijos technologija. Saugumo metodai“ grupės standartais, apibūdinančiais saugų informacinės sistemos duomenų tvarkymą⁷⁷.

Pastebėjimas

Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos informacinės sistemos IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose⁷⁸ nurodyta, kad šios sistemos duomenų tvarkymas reglamentuojamas Lietuvos standartu LST ISO/IEC 17799:2006, tačiau duomenų saugos nuostatuose nėra patvirtinta, kokios kontrolės priemonės iš šio standarto pasirinktos.

⁷³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 6 p. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija).

⁷⁴ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007-05-08 įsakymu Nr. 1V-172 patvirtintos „Saugos dokumentų turinio gairės“.

⁷⁵ Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko 2008-08-22 įsakymas Nr. 2B-327 „Dėl informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo“.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“, 6 p. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija).

⁷⁷ Ten pat.

⁷⁸ IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-07-01 įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

3.4. Informacinių sistemų fizinės saugos valdymas

Inspekcijos fizinės saugos reikalavimai vertinti tik tiek, kiek jie susiję su informacijos sauga.

Valstybiniai auditoriai atliko Inspekcijos IS fizinės saugos valdymo vertinimą pagrindinės serverinės patalpose Vilniuje. Inspekcijoje už priešgaisrinę ir darbų saugą atsakingas Viešųjų pirkimų ir turto valdymo skyriaus vedėjas⁷⁹, o regioniniuose padaliniuose – departamentų direktoriai. Į ypatingo saugumo, auditorių nuomone, patalpas (kuriose saugomi serveriai, atsarginių kopijų darymo ir saugojimo, kompiuterinio tinklo ir komutacinė įranga) gali patekti tik Inspekcijos viršininko įsakymuose⁸⁰ nurodyti darbuotojai, kurie turi teisę įjungti ir išjungti atitinkamų ypatingo saugumo patalpų signalizaciją. Įsakymuose neišvardyti asmenys į ypatingo saugumo patalpas gali patekti tik kartu su turinčiais teisę patekti į šias patalpas, išjungti ir įjungti signalizaciją IT skyriaus darbuotojais ar už IT panaudojimą atsakingais darbuotojais regionų departamentuose. Be apsauginės signalizacijos, patekimą į ypatingo saugumo patalpas riboja įrengtos apsauginės langų žaliuzės ir rakinamos spynos. Sudaryta sutartis su saugos tarnyba⁸¹.

Valstybiniai auditoriai, lankydami Inspekcijos administracinėse patalpose (Panerių g.), pastebėjo, kad budintis personalas neregistruoja Inspekcijos lankytojų, nėra įėjimo į Inspekcijos patalpas vaizdo stebėjimo kamerų. Inspekcijos vidaus tvarkoje yra nustatyta, kad darbuotojai, išeidami iš kabineto, turi jį užrakinti, bet rizika, kad jie pamirš tai padaryti ar sąmoningai neužrakins kabineto, visada išlieka.

Rizika

Nepaisant to, kad įėjimas į ypatingo saugumo patalpas yra saugomas, atkreiptinas dėmesys, kad patekimas į Inspekcijos administracines patalpas nėra pakankamai kontroliuojamas. Dėl to didėja kompiuterių pažeidimo, vagysčių ir neleistinių priėjimų prie Inspekcijos IS duomenų pavojus.

⁷⁹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-08-20 įsakymas Nr. 2B-136 „Dėl atsakingų už pastatų apsaugą, darbo ir priešgaisrinę saugą ir inžinerinių tinklų eksploatavimą asmenų paskyrimą“.

⁸⁰ Įsakymai: 2008-03-14 Nr. 2B-113; 2008-04-04 Nr. 2B-152; 2008-03-31 Nr. 2B-136; 2008-03-31 Nr. 2B-135.

⁸¹ 2002-01-31 sutartis Nr. T-02-4095/67102 su UAB „FALC SECURITY“.

4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ AUDITAS IR ATITIKTIS IŠORINIAMS REIKALAVIMAMS

4.1. Vidaus informacinių sistemų auditas

Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme įtvirtinta vidaus audito pareiga įvertinti vidaus kontrolės veikimą ne rečiau kaip vieną kartą per trejus metus⁸². Inspekcijos vidaus auditoriai kasmet atlieka specializuotus informacinių sistemų auditus arba su informacinėmis sistemomis susijusius vertinimus. Audito ataskaitos teikiamos vadovybei tvirtinti ir parengiami vidaus audito rekomendacijų įgyvendinimo planai. Vidaus auditoriai nustato rekomendacijų įgyvendinimo būklę ir seka pažangą (3 pavyzdys).

3 pavyzdys

Vidaus auditų rekomendacijų įgyvendinimo terminų pasikeitimus atsakingi darbuotojai turi derinti ne tik su įstaigos vadovu, patvirtinusių priemonių planą, bet ir su vidaus auditoriumi, atlikusiu vertinimą ir pateikusių rekomendacijas. Vienas iš tokių atvejų – kai nepavykus laiku įgyvendinti kai kurių įgyvendinimo plane nustatytų rekomendacijų, IT skyriaus vedėjas pateikė 2008-08-04 Inspekcijos viršininkui prašymą „Dėl audito ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimo bei Inspekcijos viršininko 2008 m. įsakyme Nr. 2B-151 numatytų darbų terminų atidėjimo“. Inspekcijos viršininkas persiuntė šį prašymą Vidaus audito skyriaus vedėjui svarstyti dėl terminų atidėjimo pagrįstumo. Ši procedūra užtikrina rekomendacijų įgyvendinimą, pažangos nuoseklumą ir turi drausminį poveikį.

Geroji praktika

Už rekomendacijų įgyvendinimą atsakingiems darbuotojams pateikus vadovui prašymą dėl įgyvendinimo terminų atidėjimo, Inspekcijos viršininkas perduoda šį prašymą svarstyti rekomendacijų rengėjams – Vidaus audito skyriui. Taip užtikrinamas „keturių akių“ principas ir pažanga.

Inspekcijos siekis atitikti LST ISO/IEC 17799:2004 standartui tvarkant IS „Skaitis“ duomenis buvo įtvirtintas IS „Skaitis“ nuostatuose, juos patvirtinus Inspekcijos viršininko 2005 m. birželio 10 d. įsakymu Nr. 2B-184. Be to, vidaus auditai ir prieš tai buvo atliekami vadovaujantis minėtu saugos standartu ir vertinant kitas įstaigos informacines sistemas (4 pavyzdys).

4 pavyzdys

2004 metais atlikto finansų kontrolės būklės vertinimo, kurio dalis buvo finansinių informacinių sistemų patikimumo įvertinimas, kontrolės klausimynai sudaryti remiantis ISO/IEC 17799:2004 saugos standartu.

⁸² Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas (2002-12-10, Nr. IX-1253).

Inspekcijos vadovybė organizuoja ir nepriklausomus auditus, susijusius su informacinėmis sistemomis⁸³. IS „Skaitis“ nuostatuose⁸⁴ numatyta IS valdytojo (VKTI) pareiga nuolat organizuoti nepriklausomą Europos ir Nacionalinės sertifikavimo politikos bei veiklos nuostatų atitikimo auditą. Šie auditai atliekami nuolat, tačiau, valstybinių auditorių nuomone, siekiant tobulinti IS „Skaitis“ veiklos tęstinumo užtikrinimą, vidaus teisės aktuose turėtų būti nustatytas šių vertinimų periodiškumas.

IS „Skaitis“ nuostatuose nėra aiškiai nustatytas informacinės sistemos auditų periodiškumas.

4.2. Atiktis išoriniams reikalavimams

Valstybinio audito metu įvertinta Inspekcijos informacinių sistemų atiktis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms. Vertindami Inspekcijos vidaus kontrolės sistemą ir jos veikimą informacinėse sistemose, valstybiniai auditoriai pastebėjo gerąją praktiką.

Geroji praktika

Pasikeitus teisės aktams ir atsiradus poreikiui atlikti pokyčius įstaigos struktūroje ar veikloje, Valstybinės kelių transporto inspekcijos vadovybė organizuoja teisės aktų įgyvendinimo plano⁸⁵ parengimą. Tai kompleksinis sąrašas priemonių, reikalingų, kad Inspekcijos veikla atitiktų teisės aktų reikalavimus ir rekomendacijas. Jame nurodoma priemonės esmė, atsakingas asmuo, priemonę įgyvendinantis darbuotojas ir įgyvendinimo terminai. Taip užtikrinama Inspekcijos veiklos atiktis teisės aktų reikalavimams ir stiprinama įstaigos dalykinė reputacija.

⁸³ Inspekcijos tarnybinių stočių ir duomenų saugyklos patalpų saugumo atitikties IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatams įvertinimas. 2006-03-14 atliko Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko įsakymu Nr. 2B-87 sudaryta komisija.

Estijos kompanijos „Trub Baltic AS“ veiklos, susijusios su Lietuvos skaitmeninio tachografo kortelių personalizavimu, auditas. 2006-10-09 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko įsakymu Nr. 2B-297 atliko Inspekcijos darbuotojai.

Estijos kompanijos „AS Sertifitseerimiskeskus“ veiklos, susijusios su Lietuvos skaitmeninio tachografo kortelių personalizavimu, auditas. Pagal sutartį šį auditą atliko audito kompanija „KPMG Baltics“.

Estijos kompanijos „Trub Baltic AS“ veiklos, susijusios su Lietuvos skaitmeninio tachografo kortelių personalizavimu, auditas. 2007-10-03 Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko įsakymu Nr. 2B-85 atliko Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos darbuotojai.

Estijos kompanijos „AS Sertifitseerimiskeskus“ veiklos, susijusios su Lietuvos skaitmeninio tachografo kortelių personalizavimu, auditas. Pagal sutartį šį auditą atliko audito kompanija „KPMG Baltics“.

⁸⁴ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-06-10 įsakymu Nr. 2B-184 patvirtinti IS „Skaitis“ nuostatai.

⁸⁵ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-07-11 įsakymas Nr. 2B-268 „Dėl keistinių teisės aktų sąrašo“.

Audito metu buvo vertinama Inspekcijos informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo⁸⁶, duomenų apsaugos⁸⁷ atitiktis teisės aktų reikalavimams. Atliktas Inspekcijos fizinės saugos atitikties vertinimas (Fizinės saugos reikalavimai vertinti tik tiek, kiek jie susiję su Inspekcijos informacijos sauga). Inspekcijos fizinės saugos organizavimo procedūros įvertintos vadovaujantis Bendrosiomis priešgaisrinės saugos taisyklėmis⁸⁸.

Valstybiniai auditoriai, vertindami, ar Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos informacinės sistemos atitinka Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus ir rekomendacijas, nustatė neatitikčių informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo ir duomenų apsaugos srityse. Neatitiktys teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms išsamiau pateiktos valstybinio audito ataskaitos 4 priede.

⁸⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimas Nr. 410 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimo Nr. 952 „Dėl duomenų apsaugos valstybės ir vietos savivaldos informacinėse sistemose pakeitimo“; Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymai: 2007-05-08 Nr. 1V-172 „Dėl Saugos dokumentų turinio gairių patvirtinimo“; 2007-07-11 Nr. 1V-247 „Dėl Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų klasifikavimo pagal jose tvarkomą elektroninę informaciją gairių ir Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos saugos reikalavimų patvirtinimo“ (iki tol galiojo vidaus reikalų ministro 2003-01-27 įsakymas Nr. 1V-33 „Dėl informacijos klasifikavimo pagal duomenų grupes rekomendacijų patvirtinimo“).

⁸⁸ Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2005-02-18 įsakymas Nr. 64 „Dėl Bendrųjų priešgaisrinės saugos taisyklių patvirtinimo ir kai kurių Priešgaisrinės apsaugos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus įsakymų pripažinimo netekusiais galios“.

INFORMACINIŲ SISTEMŲ BRANDA

Informacinių sistemų audito metodinėse rekomendacijose⁸⁹ siūloma pagal Gebos brandos modelį (angl. *Capability Maturity Model* – CMM) įvertinti IS vidaus kontrolę. IS brandos vertinimo kriterijai pateikti 2 priede.

Atsižvelgiant į šioje ataskaitoje pateiktus faktus, Inspekcijos IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis / *Ad Hoc* procesas (2 priedas). Inspekcijos IS vidaus kontrolės branda grafiškai pavaizduota (2 pav.).

2 Pav. Inspekcijos IS vidaus kontrolės brandos lygis

GEBOS BRANDOS MODELIS (angl. - CMM)					
	(a)	(b)	(c)	(d)	CMM
Optimalus procesas (5)	✗	✗	✗	✗	◆
Lengvai valdomas ir vertinamas procesas (4)	✗	✗	✗	✗	◆
Apibrėžtas procesas (3)	✗	✗	✗	✗	◆
Pasikartojantis, bet intuityvus procesas (2)	✓	!	✓	!	▲
Pirminis / <i>Ad Hoc</i> procesas (1)	✓	✓	✓	✓	●
Neegzistuojantis procesas (0)	✓	✓	✓	✓	●

✗	- neatitinka kriterijų
!	- nevisiškai atitinka kriterijų
✓	- atitinka kriterijų
◆	- nepasiektas tam tikras Gebos brandos lygis
▲	- nevisiškai pasiektas tam tikras Gebos brandos lygis
●	- pasiektas tam tikras Gebos brandos lygis

(a) - problemos pripažinimas ir informavimas apie ją;
 (b) - politika;
 (c) - susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti;
 (d) - politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.

Šaltinis – Valstybės kontrolė.

Norint pasiekti aukštesnį brandos lygį, Inspekcijoje turėtų būti įvertinta IS rizika, sukurta tvirta ir aiški IS politika, t.y. tinkamai dokumentuoti ir atnaujinti Inspekcijos IS nuostatai (išsamiau apie IS vidaus kontrolės brandą – 3 priede).

⁸⁹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2006-04-27 įsakymas Nr. V-65 „Dėl Informacinių sistemų metodinių rekomendacijų patvirtinimo“.

GEROJI PRAKTIKA

Vertinant Inspekcijos IS vidaus kontrolę, pastebėta pasaulyje pripažinta informacinių sistemų valdymo geroji praktika, kuri buvo sėkmingai taikyta ir įdiegta audituojamame subjekte (1 lentelė).

1 lentelė. Inspekcijoje pastebėta pasaulyje pripažinta informacinių sistemų valdymo geroji praktika

VKTI valdyboje nagrinėti IS valdymo ir saugos procesai	Geroji praktika
1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR ORGANIZAVIMAS	
1.1. Informacinių sistemų strateginis valdymas ir planavimas	<p>Inspekcijoje įsteigta ir veikia Strateginio planavimo grupė, kurioje dalyvauja visų veiklos sričių atstovai, įskaitant informacines technologijas. Tai padeda užtikrinti, kad informacinių sistemų strateginis valdymas būtų integrali visos įstaigos strateginio valdymo dalis, o naudojamos lėšos informacinių sistemų plėtrai sutaptų su įstaigos poreikiais ir būtų naudojamos efektyviai.</p> <p>Inspekcijos 2008–2010 metų veiklos vystymo plane aprašytas informacinių technologijų panaudojimas ir svarba Inspekcijos veiklai, o uždavinių įgyvendinimo priemonės susijusios su Inspekcijos veikla.</p>
1.2. Informacinių sistemų valdymo organizacinė struktūra	Inspekcijoje Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų funkcijų ir atsakomybių nustatymas neapsiriboja vien pareigybių aprašymais, bet yra papildomai detalizuojama metiniuose veiklos planuose, informacinių sistemų nuostatuose ir specializuotose instrukcijose. Esant specializuotoms instrukcijoms darbuotojams yra aiškiau, ką jie turi atlikti, o vadovybei lengviau kontroliuoti užduočių vykdymą.
2. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS	
2.2. Informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimas	Informacinės sistemos „Skaitis“ programinės įrangos pakeitimai išbandomi testinėje (mokomojoje) aplinkoje. Taip minimizuojami eksploatuojamos sistemos veiklos sustabdymai ir nepažeidžiamas joje esančių duomenų vientisumas.
3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS IR VEIKLOS TĖSTINUMO UŽTIKRINIMAS	
3.1. Perkamų informacinių technologijų paslaugų valdymas	Inspekcijoje nustatytos svarbios IS saugumą stiprinančios vidaus kontrolės priemonės užsakomųjų paslaugų teikėjams: paskiriami sutarčių administratoriai, atsakingi už sutarčių įvykdymo priežiūrą, sutartyse nustatomi teisėtumo ir asmens duomenų reikalavimai abiem sutarties šalims, programinės įrangos kūrimo sutartyse nustatytos autorių teisių sąlygos ir informacijos konfidencialumo reikalavimai. Išvardytos kontrolės priemonės atitinka pasaulio gerosios praktikos rekomendacijas (LTS ISO/IEC 17799, CobIT, ITIL) trečiųjų šalių paslaugų valdymui.
4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ AUDITAS IR ATITIKTIS IŠORINIAMS REIKALAVIMAMS	
4.1. Vidaus informacinių sistemų auditas	Už rekomendacijų įgyvendinimą atsakingiems darbuotojams pateikus vadovui prašymą dėl įgyvendinimo terminų atidėjimo, Inspekcijos viršininkas perduoda šį prašymą svarstyti rekomendacijų rengėjams – Vidaus audito skyriui. Taip užtikrinamas „keturių akių principas“ ir pažanga.
4.2. Atitiktis išoriniams reikalavimams	Pasikeitus teisės aktams ir atsiradus poreikiui atlikti pokyčius organizacijos struktūroje ar veikloje, Inspekcijos vadovybė organizuoja teisės aktų įgyvendinimo plano parengimą. Tai kompleksinis sąrašas priemonių, reikalingų, kad institucijos veikla atitiktų teisės aktų reikalavimus ir rekomendacijas. Jame nurodoma priemonės esmė, atsakingas asmuo, priemonę įgyvendinantis darbuotojas ir įgyvendinimo terminai. Taip užtikrinama įstaigos veiklos atitiktis teisės aktų reikalavimams ir stiprinama įstaigos dalykinė reputacija.
Šaltinis – Valstybės kontrolė	

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Apibendrintos išvados

1. Inspekcijos IS vidaus kontrolės branda apibrėžiama kaip Pirminis / *Ad Hoc* procesas.
2. Auditorių nuomone Inspekcijoje įgyvendintų priemonių skaičius yra pernelyg mažas, todėl galima prielaida, kad sudarant veiklos vystymo planus yra nepakankamai įvertinami turimi žmogiškieji ištekliai ir galimybės. (1.1. ir 2.2. dalys)
3. Inspekcijoje nesuklasifikuoti visose informacinėse sistemose apdorojami duomenys ir nepriskirti konkrečioms pareigybėms duomenų valdytojų, todėl gali būti netinkamai tvarkomi duomenys, kuriamos ir administruojamos atitinkamiems duomenims apdoroti skirtos informacinės sistemos. (1.2. dalis)
4. Inspekcijoje nepakankamai aiškiai apibrėžta funkcija ir atsakomybė, kas turėtų atlikti IS rizikos vertinimą, todėl gali kilti rizika, kad atsiras spragos IS saugos valdyme ir organizavime, o laiku nenustačius kylančių grėsmių gali būti sugadintas ar prarastas informacinis turtas. (1.2. dalis)
5. Inspekcijoje periodiškai neatliekamas IS rizikos vertinimas, todėl saugos priemonės parenkamos intuityviai ir neįmanoma nustatyti jų adekvatumo. (1.3. dalis)
6. Inspekcijos saugos valdymo sistema nėra vientisa ir išbaigta, nes parengti ne visi IS saugos politiką įgyvendinantys dokumentai, o patvirtinti tik IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai. (1.4., 2.1., 2.2. ir 3.2. dalys)
7. Inspekcija, kurdama valstybės IS „Keltra“, nesilaikė teisės aktų reikalavimų:
 - 7.1. Inspekcija IS „Keltra“ kūrimą pradėjo nepatvirtinusi IS nuostatų, nesuderinusi IS duomenų saugos nuostatų su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir neužregistravusi šios sistemos specifikacijos. (2.1. dalis)
 - 7.2. Inspekcijoje yra eksploatuojama IS „Keltra“ duomenų mainų funkcija nors nėra parengtas ir informacinės sistemos valdytojo vadovo patvirtintas IS „Keltra“ priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktas, kurio kopija turi būti pateikiama IVPK ir Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai (kompiuteriniu būdu duomenų mainai su kitomis institucijomis gali būti vykdomi tik iš įteisintų informacinių sistemų). (2.1. dalis)
8. Įėjimas į Inspekcijos administracines patalpas nėra pakankamai kontroliuojamas. Dėl to didėja kompiuterių pažeidimo, vagysčių ir neleistinių priėjimų prie Inspekcijos IS duomenų pavojus. (3.3. dalis)
9. IS „Skaitis“ nuostatuose nėra aiškiai nustatytas informacinės sistemos auditų periodiškumas. (4.1. dalis)

Rekomendacijos

Valstybinei kelių transporto inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos:

1. Siekiant didinti informacinių sistemų administravimo efektyvumą:
 - 1.1. paskirti visų duomenų valdytojus (konkrečius asmenis), kurie būtų atsakingi už tinkamą duomenų tvarkymą ir atitinkamiems duomenims apdoroti skirtos informacinės sistemos kūrimą ir administravimą. (1.2. dalis)
 - 1.2. Nustatyti, kas turėtų atlikti informacinių sistemų rizikos vertinimą. (1.2. dalis)
 2. Siekiant sustiprinti duomenų saugą ir užtikrinti informacinių sistemų veiklos tęstinumą:
 - 2.1. Sukurti ir patvirtinti trūkstamus Informacijos saugos politikos dokumentus (Duomenų saugos nuostatus, Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisykles, Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą ir Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisykles). Su patvirtinta informacijos saugos politika ir jos įgyvendinimą reglamentuojančiais dokumentais pasirašytinai supažindinti informacinių sistemų naudotojus. (1.4. dalis)
 - 2.2. Atnaujinti ir (arba) sukurti trūkstamą informacinių sistemų „Keltra“ ir „Skaitis“ dokumentaciją ir įteisinti šias sistemas. Su patvirtinta (atnaujinta) dokumentacija pasirašytinai supažindinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos atsakingus asmenis. (2.1. ir 2.2. dalys)
 - 2.3. Svarstyti galimybę dėl įėjimo į administracines patalpas kontrolės sustiprinimo. (3.3. dalis)
 3. Siekiant tobulinti veiklos kontrolės sistemą, vidaus teisės aktuose nustatyti informacinių sistemų rizikos vertinimo ir informacinių sistemų audito periodiškumą. (1.3. ir 4.1. dalys)
 4. Išanalizuoti kitus valstybinio audito ataskaitoje ir jos prieduose nurodytus pastebėjimus ir numatyti pastebėtų trūkumų pašalinimo priemones ir prioritetus. (visos dalys)

Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento direktorius

Dainius Jakimavičius

Vyriausioji valstybinė auditorė

Viktorija Mirošničenko

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Valstybinės kelių transporto
inspekcijos prie Susisiekimo
ministerijos informacinės sistemos
bendrosios kontrolės vertinimas“
1 priedas

Vartojamų santrumpų ir sąvokų paaiškinimas

- ▶ **CMM** – Gebos brandos modelis (angl. *Capability Maturity Model*).
- ▶ **CobIT** – visame pasaulyje žinomas tarptautinės *ISACA* organizacijos standartas. *CobIT* aprašo geriausią praktiką informacinių sistemų valdymo srityje (angl. *Control Objectives Management Guidelines Maturity Models*).
- ▶ **Geroji praktika** – informacinių sistemų valdymo inovacinė veikla, kuri buvo sėkmingai įdiegta audituojamajame subjekte.
- ▶ **INTOSAI** – Tarptautinė aukščiausiųjų audito institucijų organizacija.
- ▶ **IS** – Informacinė sistema.
- ▶ **ISACA** – Informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacija.
- ▶ **IT** – Informacinės technologijos.
- ▶ **IVPK** – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.
- ▶ **LT ISO/IEC 17799** – Lietuvos standartas. Informacijos technologija. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas (tapatus ISO/IEC 17799).
- ▶ **VRM** – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.
- ▶ **VKTI** – Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinės kelių transporto
 inspekcijos prie Susisiekimo
 ministerijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 2 priedas

VKTI nagrinėti IS valdymo procesai remiantis CobIT

VKTI nagrinėti IS valdymo procesai	CobIT procesai
1. 1. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR ORGANIZAVIMAS	
1.1. Informacinių sistemų strateginis valdymas ir planavimas	(PO1) IS/IT strategijos nustatymas (PO4) IS/IT organizacinė struktūra
1.2. Informacinių sistemų valdymo organizacinė struktūra	(PO4) IS/IT organizacinė struktūra (PO7) IT žmogiškųjų išteklių valdymas
1.3. Informacinių sistemų rizikos vertinimas	(PO9) IS/IT rizikos valdymas
1.4. Informacinių sistemų valdymo ir saugos dokumentacija	(PO6) IS/IT politikos nustatymas ir komunikavimas
2. INFORMACINIŲ SISTEMŲ KŪRIMAS	
2.1. Informacinės sistemos „Keltra“ kūrimas	(PO5 ir PO10) IS/IT investicijų ir projektų valdymas (AI2) Taikomųjų programų įsigijimas ir palaikymas
2.2. Informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimas	(PO5 ir PO10) IS/IT investicijų ir projektų valdymas (AI2) Taikomųjų programų įsigijimas ir palaikymas (AI6 ir AI7) Įdiegimo, sistemų priėmimo ir pakeitimų valdymas
3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ PASLAUGŲ TEIKIMAS IR VEIKLOS TĚSTINUMO UŽTIKRINIMAS	
3.1. Perkamų informacinių technologijų paslaugų valdymas	(DS2) Trečiųjų šalių paslaugų valdymas
3.2. Informacinių sistemų veiklos tĚstinumo užtikrinimas	(DS4) Veiklos tĚstinumo užtikrinimas
3.3. Informacinių sistemų saugos užtikrinimas	(DS5) Sistemų saugumo užtikrinimas
3.4. Informacinių sistemų fizinės saugos valdymas	(DS12) Fizinės apsaugos valdymas
4. INFORMACINIŲ SISTEMŲ AUDITAS IR ATITIKTIS IŠORINIAMS REIKALAVIMAMS	
4.1. Informacinių sistemų saugos valdymas ir organizavimas	(ME2) IS vidaus kontrolės stebėseną ir vertinimas
4.2. Informacinių sistemų rizikos vertinimas	(ME3) Atitikimo išoriniams reikalavimams įvertinimas
Šaltinis – Valstybės kontrolė	

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinės kelių transporto
 inspekcijos prie Susisiekimo
 ministerijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 3 priedas

Gebos brandos modelis

Šiame priede apibūdinamas Gebos brandos modelis, taikomas informacinės sistemos kontrolės tikslų brandos lygiui įvertinti.

1 pav. Inspekcijos IS vidaus kontrolės brandos lygis

GEBOS BRANDOS MODELIS (angl. - CMM)					
	(a)	(b)	(c)	(d)	CMM
Optimalus procesas (5)	✗	✗	✗	✗	◆
Lengvai valdomas ir vertinamas procesas (4)	✗	✗	✗	✗	◆
Apibrėžtas procesas (3)	✗	✗	✗	✗	◆
Pasikartojantis, bet intuityvus procesas (2)	✓	⚠	✓	⚠	▲
Pirminis / Ad Hoc procesas (1)	✓	✓	✓	✓	●
Neegzistuojantis procesas (0)	✓	✓	✓	✓	●

✗	- neatitinka kriterijų
⚠	- nevisiškai atitinka kriterijų
✓	- atitinka kriterijų
◆	- nepasiekta tam tikras Gebos brandos lygis
▲	- nevisiškai pasiekta tam tikras Gebos brandos lygis
●	- pasiekta tam tikras Gebos brandos lygis

(a) - problemos pripažinimas ir informavimas apie ją;
 (b) - politika;
 (c) - susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti;
 (d) - politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.

Šaltinis – Valstybės kontrolė.

Pateiktas kiekvieno tikslo įvertinimas yra žemiausias atitinkamo tikslo įvertinimas pagal bet kurį iš toliau išvardytų keturių punktų (a-d). Vertinimo vidurkis neišvedamas, nes sudėtinių vertinimų vidurkiai neatspindi realios situacijos (1 lentelė).

1 lentelė. Gebos brandos vertinimo kriterijai.

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:			
(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu
0. Neegzistuojantis procesas			
Organizacija nepripažįsta spręstinios problemos egzistavimo ir dėl to apie tai nepateikia jokios informacijos.	Šiuo klausimu nėra jokios politikos.	Nėra jokio atpažįstamo proceso, susijusio su šia problema.	Neatliekamas joks vertinimas, susijęs su šia problema.
1. Pirminis (Ad Hoc) procesas			
Yra faktų,	Egzistuoja	Individualiu arba kiekvienu	Stebėseną vykdoma reaguojant į incidentą.

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:			
(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu
patvirtinančių, kad organizacija pripažįsta problemos egzistavimą ir būtinumą ją spręsti, tačiau apie tai per mažai informuojama.	neišsami politika. Ji netinkamai dokumentuojama, skelbiama arba įgyvendinama.	konkrečiu atveju taikomi <i>ad hoc</i> metodai. Problema nenagrinėjama valdybos lygiu.	dėl kurio organizacija patiria tam tikrą nuostolį.
2. Pasikartojantis, bet intuityvus procesas			
Apie problemą (prireikus) atitinkamai informuojama visa organizacija.	Egzistuoja aiški politika.	Su problema susiję procesai formaliai yra nustatyti, aktyviai dalyvaujant ir prižiūrint vadovybei, tačiau taikomi ne visoje organizacijoje. Mokymas neorganizuojamas, o informavimas apie standartus ir pareigas paliktas individualių darbuotojų nuožiūrai.	Vadovybė yra nustačiusi pagrindinius vertinimus ir vertinimo metodus bei būdus, tačiau pastarieji parengti nepakankamai.
3. Apibrėžtas procesas			
Visa organizacija supranta, kad reikia reaguoti į problemą, ir tam pritaria.	Organizacijoje vykdoma tvirta ir aiški politika, suderinta su kai kuriomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Iš dalies atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Procedūros standartizuotos, dokumentuotos ir dauguma jų įgyvendinamos visoje organizacijoje. Vadovybė yra informavusi apie standartizuotas procedūras ir vykdo neformalų mokymą. Nors procedūras galima įvertinti, tačiau jos nėra sudėtingos ir formaliai atspindi esamą patirtį.	Susijusių veiklos sričių rodiklių registravimas ir stebėseną padeda tobulinti veiklą. Beveik visų susijusių procesų stebėseną vykdoma pagal tam tikrus (pirminius) dokumentus, tačiau mažai tikėtina, kad vadovybė galėtų pastebėti bet kokį nukrypimą, kadangi tokios priemonės paprastai taikomos individualiai. Priežasčių analizė atliekama retai.
4. Lengvai valdomas ir vertinamas procesas			
Visais atitinkamais organizacijos lygiais problema suprantama tinkamai ir reikalaujama imtis priemonių.	Vykdoma tvirta ir aiški politika, integruota su kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Organizacija gerai pažįsta savo klientą ir turi aiškiai apibrėžtas pareigas. Procesai yra aiškiai suformuluoti, integruoti ir taikomi visoje organizacijoje. Procesai yra gerai įsisavinami ir palaikomi organizuojant atitinkamą mokymą. Visi susijusių procesų dalyviai žino apie riziką ir galimybes.	Susijusių procesų tobulinimas visų pirma yra pagrįstas kiekybiniu supratimu, užtikrinant galimybę stebėti ir vertinti, kaip laikomasi procedūrų bei susijusių procesų dokumentų reikalavimų. Vadovybė yra nustačiusi leistinus nukrypimus, į kuriuos būtina atsižvelgti, vykdamas susijusius procesus. Paaiškėjus, kad procesai yra neveiksmingi arba neefektyvūs, dažniausiai, tačiau ne visada, imamasi priemonių. Kartais susiję procesai tobulinami, įgyvendinant geriausią vidaus praktiką. Vykdomas priežasčių analizės standartizavimas. Pradedamas nuolatinis veiklos gerinimo procesas.
5. Optimalus procesas			
Problemos ir jos sprendimo būdų vertinimas yra pažangus bei perspektyvus.	Organizacija vykdo tvirtą ir aiškią politiką, integruotą su visomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis, visapusiškai atsižvelgiant į rizikos valdymą.	Susiję procesai atnaujinti, atsižvelgiant į geriausią išorinę praktiką ir nuolatinio veiklos tobulinimo bei brandos modeliavimo rezultatus kitose organizacijose. Susijusių procesų rizika ir rezultatai yra apibrėžti, suderinti, ir apie juos informuojama visa organizacija. Organizuojamas modernus mokymas ir informavimas. Įgyvendinama politika užtikrina organizacijos, darbuotojų ir procesų sugebėjimą greitai prisitaikyti ir visapusiškai palaikyti rizikos struktūros pokyčius.	Stebėseną, savęs vertinimą ir informavimą apie problemą (prireikus) vykdomi visos organizacijos lygiu, optimaliai išnaudojant procesus ir technologijas, naudojamus vertinimo, analizės, informavimo ir mokymo tikslais. Analizuojamos visų problemų ir nukrypimų priežastys, laiku numatant ir inicijuojant veiksmingas priemones. Naudojamasi nepriklausomų ekspertų konsultavimo paslaugomis ir lyginamąja analize.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinės kelių transporto
 inspekcijos prie Susisiekimo
 ministerijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 4 priedas

Neatitiktis privalomiems vykdyti teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms

1 lentelė. Valstybinių auditorių pastebėjimai dėl teisės aktų reikalavimų ir rekomendacijų laikymosi

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-10-10 nutarimo Nr. 1104 redakcija).		
1.	<u>5 punktas:</u> Parengtą informacinės sistemos nuostatų projektą informacinės sistemos steigėjas derina su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama - Komitetas), Vidaus reikalų ministerija ir institucijomis, kurios nuostatų projekte nurodytos kaip duomenų teikėjai. Nuostatų projektas derinamas tik su tais duomenų teikėjais, kurie teiks duomenis sąveikai su valstybės registrais ir informacinėmis sistemomis užtikrinti. Jeigu informacinėje sistemoje numatoma tvarkyti asmens duomenis, tokios informacinės sistemos nuostatų projektas turi būti suderintas su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.	IS „Keltra“ nuostatai nesuderinti teisės aktų numatyta tvarka.
2.	<u>6 punktas:</u> Informacinės sistemos steigėjas, teikdamas derinti informacinės sistemos nuostatų projektą Vidaus reikalų ministerijai, kartu turi pateikti derinti ir informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų projektą. Jeigu informacinės sistemos steigėjas yra patvirtinęs bendrus valdomų informacinių sistemų duomenų saugos nuostatus, Vidaus reikalų ministerijai pateikiamas derinti informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų pakeitimo projektas.	IS „Keltra“ duomenų saugos nuostatai nesuderinti teisės aktų numatyta tvarka.
3.	<u>11 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas derina informacinės sistemos specifikacijos projektą su Komitetu ir institucijomis, kurios teiks duomenis informacinei sistemai ir yra nurodytos informacinės sistemos nuostatuose. Išvados, pastabos ir pasiūlymai dėl informacinės sistemos specifikacijos projekto paprastai pateikiami per 15 darbo dienų, esant dideliems specifikacijų projektams (daugiau kaip 100 puslapių standartinio spausdinto teksto) - per 20 darbo dienų nuo jų gavimo, o pakartotinai pateikus derinti specifikacijos projektą - per 5 darbo dienas.	IS „Keltra“ specifikacija nesuderinta teisės aktų numatyta tvarka.
4.	<u>16 punktas:</u> Užbaigus informacinės sistemos arba jos sudedamosios dalies (komponentės, posistemės) diegimą, informacinės sistemos valdytojo vadovas tvirtina informacinės sistemos priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktą, kurio kopija per 5 darbo dienas nuo patvirtinimo pateikiama Komitetui. Informacinės sistemos valdytojas gali sudaryti komisiją atliktiems darbams įvertinti. Į komisijos sudėtį gali būti įtraukti suinteresuotų institucijų atstovai. Informacinės sistemos, kurioje yra tvarkomi asmens duomenys, priėmimo akto kopija papildomai pateikiama Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai.	IS „Keltra“ duomenų mainų funkcija ir IS „Skaitis“ naudojamos informacinės sistemos valdytojo vadovui nepatvirtinus informacinių sistemų priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktų, kurių kopijos per 5 darbo dienas nuo patvirtinimo pateikiamos Komitetui.
5.	<u>22 punktas:</u> Duomenys kitoms institucijoms kompiuteriniu būdu gali būti teikiami tik iš įteisintų informacinių sistemų.	Audito metu IS „Skaitis“ ir IS „Kelta“ nebuvo įteisintos – IS „Skaitis“ buvo konstravimo stadijos bandomosios eksploatacijos etape, o IS „Keltra“ buvo konstravimo stadijos programavimo ir bandymų etapuose (eksploatuojama šios sistemos duomenų mainų funkcija).

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“ (Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-03-08 įsakymo Nr. T-26 redakcija).		
6.	<u>16 punktas:</u> IS nuostatų projektas derinamas, daromi reikalingi pakeitimai ir parengtas IS projektas tvirtinamas. IS įregistruojama vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis.	IS „Keltra“ nuostatai nesuderinti, o IS neįregistruota vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis.
7.	<u>11 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas derina informacinės sistemos specifikacijos projektą su Komitetu ir institucijomis, kurios teiks duomenis informacinei sistemai ir yra nurodytos informacinės sistemos nuostatuose. Išvados, pastabos ir pasiūlymai dėl informacinės sistemos specifikacijos projekto paprastai pateikiami per 15 darbo dienų, esant dideliems specifikacijų projektams (daugiau kaip 100 puslapių standartinio spausdinto teksto) - per 20 darbo dienų nuo jų gavimo, o pakartotinai pateikus derinti specifikacijos projektą - per 5 darbo dienas.	Žr. į lentelės 3 punktą.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 patvirtinti „Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimai“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 redakcija).		
8.	<u>6 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas privalo turėti pagal Vidaus reikalų ministerijos tvirtinamas Saugos dokumentų turinio gaires parengtus, su Vidaus reikalų ministerija suderintus ir patvirtintus šiuos saugos dokumentus: 6.1. Nuostatus; 6.2. Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisykles; 6.3. Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą; 6.4. Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisykles.	Inspekcijoje nepatvirtinti atnaujinti IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai ⁹⁰ , kurie atitiktų šio teisės akto reikalavimus. PASTABA: Audituojamu laikotarpiu IS „Skaitis“ buvo pradėti derinti su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija ⁹¹ , tačiau šis derinimas užsitęsė, dėl to buvo atidėtas IS „Skaitis“ atnaujintų duomenų saugos nuostatų derinimas. Inspekcijoje nepatvirtinti IS „Keltra“ duomenų saugos nuostatai. Neparengtos Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės, Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas, Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės. PASTABA: Audito metu buvo parengti ir pradėti derinti Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių, Informacinių sistemų veiklos tęstinumo valdymo plano, Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklių projektai. Rengėjas – UAB „Alna Intelligence“ pagal 2008-08-13 sutartį Nr. 1TE-100(08).
9.	<u>9 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojo tvirtinamuose Nuostatuose nustatoma: 9.1. informacijos saugumo tikslai, svarba ir esama būklė; 9.2. informacijos saugumo užtikrinimo prioritetinės kryptys;	IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose ⁹² yra bendrai nustatytos IS valdytojo funkcijos, įskaitant duomenų saugą, tačiau nėra išskiriami informacijos saugumo tikslai, svarba ir esama būklė. IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose ⁹³ informacijos saugumo užtikrinimo prioritetinės kryptys nenustatytos.
10.	<u>15 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas skiria saugos įgaliojinių, kuris įgyvendina informacijos saugą informacinėje	Nepaskirtas IS „Keltra“ saugos įgaliojinių.

⁹⁰ IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Inspekcijos viršininko 2005-07-01 įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

⁹¹ Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2008-04-24 raštas Nr. 2R1253(3.33) „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ nuostatų projekto derinimo“.

⁹² IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Inspekcijos viršininko 2005-07-01 įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

⁹³ Ten pat.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
	sistemoje ir atsako už saugos dokumentų reikalavimų vykdymą.	Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatus, pradėjo jų derinimą su VRM ⁹⁴ .
11.	<u>18. punktas:</u> Saugos įgaliotinis periodiškai inicijuoja informacinės sistemos naudotojų mokymą informacijos saugos klausimais, įvairiais būdais informuoja juos apie informacijos saugos problematiką (priminimai elektroniniu paštu, teminių seminarų rengimas, atmintinės priimtiems naujiems darbuotojams ir panašiai).	Nenustatytas mokymų informacijos saugos klausimais periodiškumas.
12.	<u>22 punktas:</u> Atlikdami informacinės sistemos funkcijų pakeitimus, administratoriai turi laikytis informacinės sistemos valdytojo nustatytos informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarkos.	Inspekcijoje nėra parengta ir patvirtinta informacinių sistemos pokyčių valdymo tvarka. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas pokyčių valdymo tvarkos projektas.
13.	<u>26 punktas:</u> Saugos dokumentai valstybės institucijoje turi būti persvarstomi (peržiūrimi) ne rečiau kaip kartą per metus. Saugos dokumentai turi būti persvarstomi (peržiūrimi) po rizikos analizės ar informacinių technologijų saugos atitikties vertinimo atlikimo arba valstybės institucijoje įvykus esminiams organizaciniais, sisteminiams ar kitiems pokyčiams. Prireikus saugos dokumentai turi būti tikslinami ir derinami su Vidaus reikalų ministerija.	IS „Skaitis“ Duomenų saugos nuostatai nėra atnaujinami ir peržiūrimi teisės aktų nustatyta tvarka. Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatus, pradėjo jų derinimą su VRM ⁹⁵ .
14.	<u>29. punktas:</u> Informacijos saugos incidentų, įvykusių informacinėje sistemoje, tyrimo tvarką nustato informacinės sistemos valdytojas.	Informacijos saugos incidentų, įvykusių informacinėje sistemoje, tyrimo tvarka Inspekcijoje nėra nustatyta. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas incidentų, įvykusių informacinėje sistemoje, tyrimo tvarkos projektas.
15.	<u>30 punktas:</u> Saugos įgaliotinis, atsižvelgdamas į Vidaus reikalų ministerijos išleistą metodinę priemonę „Rizikos analizės vadovas“, Lietuvos ir tarptautinius „Informacijos technologija. Saugumo technika“ grupės standartus, kasmet organizuoja visų informacinių sistemų rizikos įvertinimą. Prireikus saugos įgaliotinis gali organizuoti neeilinį informacinių sistemų rizikos įvertinimą. Informacinės sistemos valdytojo rašytiniu pavedimu informacinių sistemų rizikos įvertinimą gali atlikti pats saugos įgaliotinis.	2006 m. buvo atlikta bendra informacinių sistemų esamos padėties ir rizikos analizė ir parengta ataskaita ⁹⁶ . Rizikos vertinimą atliko UAB „Alna Intelligence“. Inspekcijoje nėra nustatytas IS rizikos vertinimo periodiškumas ir per pastaruosius dvejus metus vertinimas nebuvo atliktas, kaip reikalaujama teisės aktuose.
16.	<u>33 punktas:</u> Informacinės sistemos valdytojas užtikrina efektyvų ir spartų informacinės sistemos funkcijų pokyčių (toliau vadinama – pokyčiai) valdymo planavimą, apimančių pokyčių identifikavimą, suskirstymą į kategorijas, įtakos vertinimą ir pokyčių prioritetų nustatymo procesus. Su tuo susijusios nuostatos numatomos informacinės sistemos valdytojo tvirtinamoje Informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarkoje.	Žr. lentelės 12 punktą.
17.	<u>38 punktas:</u> Teisės aktų nustatyta tvarka atliekant informacinių technologijų saugos atitikties vertinimą rekomenduojama [...] <u>39 punktas:</u> Atlikus šių Reikalavimų 38 punkte nurodytą vertinimą, rengiamas pastebėtų trūkumų šalinimo planas, kurį tvirtina, atsakingus vykdytojus paskiria ir įgyvendinimo terminus nustato informacinės sistemos valdytojo vadovas.	2006 m. I pusm. – Inspekcijos tarnybinių stočių ir duomenų saugyklos patalpų saugumo atitikties IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatams įvertinimas. Atliko 2006 m. kovo 14 d. Inspekcijos viršininko įsakymu Nr. 2B-87 sudaryta komisija. Bendras saugos atitikties vertinimas nebuvo atliktas.

⁹⁴ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2009-01-19 raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)-15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

⁹⁵ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2009-01-19 raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)-15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

⁹⁶ Alna Intelligence, „Esamos padėties ir rizikos analizės ataskaita“, 2006-01-25, Vilnius.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007-05-08 įsakymas Nr. 1V-172 „Dėl saugos dokumentų turinio gairių patvirtinimo“		
18.	<u>3 punktas:</u> Informacinės sistemos duomenų saugos nuostatus (toliau – nuostatai) sudaro šie skyriai: [...]	<p>Inspekcijoje nepatvirtinti atnaujinti IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai⁹⁷, kurie atitiktų šio teisės akto reikalavimus.</p> <p>Inspekcijoje nepatvirtinti IS „Keltra“ duomenų saugos nuostatai.</p> <p>Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatus, pradėjo jų derinimą su VRM⁹⁸.</p>
19.	<p><u>3 punktas:</u> Informacinės sistemos duomenų saugos nuostatus (toliau – nuostatai) sudaro šie skyriai:</p> <p>3.1. „Bendrosios nuostatos“, kuriame turi būti nurodyta:</p> <p>3.1.1. elektroninės informacijos saugumo tikslai, svarba ir esama padėtis;</p> <p>3.1.2. elektroninės informacijos saugumo užtikrinimo prioritetinės kryptys;</p> <p>3.1.3. informacinės sistemos valdytojo ir tvarkytojo (tvarkytojų) bei kitų subjektų, kuriems taikomi nuostatų reikalavimai, pavadinimai ir adresai;</p> <p>3.1.4. informacinės sistemos valdytojo ir tvarkytojo (tvarkytojų) vadovų, saugos įgaliotinio, administratoriaus funkcijos ir atsakomybė;</p>	<p>IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose⁹⁹ apibūdinta sistemos esama padėtis nevisiškai atitinka realią situaciją.</p> <p>IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose¹⁰⁰ nenurodytos elektroninės informacijos saugumo užtikrinimo prioritetinės kryptys.</p> <p>IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose¹⁰¹ nėra nurodyti informacinės sistemos valdytojo ir tvarkytojų adresai.</p> <p>IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose¹⁰² nustatytos nepakankamai išsamios saugos įgaliotinio funkcijos. Juose nėra nustatyta, kad saugos įgaliotinis turi organizuoti IS rizikos įvertinimą.</p> <p>Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatus, pradėjo jų derinimą su VRM¹⁰³.</p>
20.	<p><u>3 punktas:</u> Informacinės sistemos duomenų saugos nuostatus (toliau – nuostatai) sudaro šie skyriai:</p> <p>3.2. „Elektroninės informacijos saugos valdymas“, kuriame turi būti nurodyta: [...]</p> <p>3.2.2. pagrindinės informacinės sistemos valdytojo nuostatos dėl rizikos veiksnių vertinimo, pagrindinių rizikos vertinimo kriterijų apibūdinimas (rizikos veiksnių vertinimo metodika, naudojama rizikos vertinimo programinė įranga, vertinimo periodiškumas, už vertinimo organizavimą atsakingi asmenys, vertinimo apimtis ir kt.) [...]</p>	<p>IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatuose¹⁰⁴ nenurodyta, pagal kokią metodiką turi būti vertinama IS „Skaitis“ rizika, kas ją turėtų vertinti ir koks turi būti rizikos vertinimo periodiškumas.</p> <p>Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatus, pradėjo jų derinimą su VRM¹⁰⁵.</p>
21.	<u>4 punktas:</u> Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės sudaro šie skyriai: [...]	Žr. į lentelės 8 punktą.
22.	<u>5 punktas:</u> Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą (toliau – planas) sudaro šie skyriai: [...]	Žr. į lentelės 8 punktą.
23.	<u>6 punktas:</u> Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės sudaro šie skyriai: [...]	Žr. į lentelės 8 punktą.

⁹⁷ IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-07-01 įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

⁹⁸ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2009-01-19 raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)-15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

⁹⁹ IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-07-01 įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

¹⁰⁰ Ten pat.

¹⁰¹ Ten pat.

¹⁰² Ten pat.

¹⁰³ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2009-01-19 raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)-15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

¹⁰⁴ IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2005-07-01 įsakymu Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“.

¹⁰⁵ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2009-01-19 raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)-15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
<u>Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2007-07-11 įsakymas Nr. 1V-247 „Dėl Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų klasifikavimo pagal jose tvarkomą elektroninę informaciją gairių ir Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos saugos reikalavimų patvirtinimo“</u>		
24.	<u>4 punktas:</u> Informacinės sistemos kategorija nustatoma informacinės sistemos duomenų saugos nuostatuose.	Inspekcijos IS kategorijos yra minimos tik rašte, siųstame Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai: - senoji IS priskirta ketvirtai; - IS „Skaitis“ – trečiai; - IS „Keltra“ – antrai ¹⁰⁶ . Tačiau Inspekcijos informacinių sistemų kategorijos nėra nustatytos jų duomenų saugos nuostatuose. PASTABA: Inspekcijos senoji IS bus likviduojama iškart, kai bus sukurta IS „Keltra“, todėl dokumentacija nėra rengiama. Audito metu (2009-01-23) padaryta pažanga: Inspekcija atnaujino IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatus, pradėjo jų derinimą su VRM ¹⁰⁷ .
25.	<u>3 punktas:</u> Informacinių sistemų elektroninės informacijos saugos reikalavimai:	
26.	3.1.1. informacinės sistemos valdytojo teisės aktų nustatyta tvarka turi būti patvirtinti informacinės sistemos duomenų saugos nuostatai;	Žr. į lentelės 8 punktą.
27.	3.1.2. informacinės sistemos valdytojo turi būti užtikrintas informacinės sistemos funkcijų pokyčių (toliau – pokyčiai) valdymo planavimas	Inspekcijoje nėra parengto ir patvirtinto IS „Skaitis“ funkcijų pokyčių valdymo plano. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas pokyčių valdymo tvarkos projektas.
28.	3.2.7. informacinės sistemos naudotojui teisė dirbti su konkrečia elektronine informacija turi būti ribojama ar sustabdoma, kai informacinės sistemos naudotojas atostogauja, vykdomas informacinės sistemos naudotojo veiklos tyrimas ir pan.; pasibaigus tarnybos (darbo) santykiams, informacinės sistemos naudotojo teisė naudotis informacine sistema turi būti panaikinta;	Nėra nustatyta. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas Naudotojų administravimo taisyklių projektas.
29.	3.2.8. baigus darbą turi būti imamasi priemonių, kad su elektronine informacija negalėtų susipažinti pašaliniai asmenys: atsijungiama nuo informacinės sistemos, įjungiamas ekrano užsklanda su slaptažodžiu, dokumentai padedami į pašaliniais asmenims neprieinamą vietą ir pan.;	Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintoje Naudojimosi kompiuterizuota darbo vieta instrukcijoje yra reikalavimas, kad Darbo tiksiais išvykus ilgiau nei 1 val., kompiuteris, jei kompiuterio operacinė sistema yra senesnė kaip „MS Windows NT“, turi būti užrakinamas slaptažodžiu („Ctrl“, „Alt“ ir „Del“ klavišų kombinacija bei „Lock Computer“ funkcija), o jei kompiuterio operacinė sistema yra „MS Windows 95“ ar „MS Windows 98“, kompiuterį reikia išjungti ¹⁰⁸ . Auditorių nuomone, 1 val. yra per ilga laiko atkarpa.
30.	3.2.9. informacinės sistemos naudotojui neatliekant jokių veiksmų, informacinė sistema turi užsiraikinti, kad toliau naudotis informacine sistema galima būtų tik pakartojus tapatybės nustatymo ir autentiškumo patvirtinimo veiksmus;	Šis reikalavimas Inspekcijoje nėra nustatytas ir įgyvendintas.
31.	3.2.10. institucija turi išsiaiškinti, kiek ji ilgiausiai gali tęsti savo funkcijų įgyvendinimą neveikiant informacinei sistemai ar jos daliai; institucijos informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas turi užtikrinti informacinės sistemos veiklos atkūrimą per šį laikotarpį; turi būti parengtas veiksmų planas, užtikrinantis informacinės sistemos veiklos atnaujinimą per 8 val., trečios kategorijos informaciniams sistemoms – per 16 val.;	Žr. į lentelės 8 punktą.

¹⁰⁶ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2007-09-21 raštas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai Nr. (11)-15b-2534 „Dėl teisės aktų vykdymo“.

¹⁰⁷ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2009-01-19 raštas Vidaus reikalų ministerijai Nr. (11)-15B-217 „Dėl elektroninės informacijos saugą reglamentuojančių dokumentų projektų derinimo“.

¹⁰⁸ Naudojimosi kompiuterizuota darbo vieta instrukcija patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-11-26 įsakymu Nr. 2B-468 „Dėl informacinių sistemų saugaus funkcionavimo ir organizavimo“.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
32.	3.3.7. turi būti užtikrintas informacinės sistemos prieinamumas ne mažiau kaip 70 proc. laiko darbo metu darbo dienomis; trečios kategorijos informacinėms sistemoms – ne mažiau kaip 90 proc. laiko darbo metu darbo dienomis;	Šis reikalavimas Inspekcijoje nėra nustatytas ir įgyvendintas. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas Informacinių sistemų veiklos tęstinumo projektas.
33.	<i>4 punktas:</i> Trečios kategorijos informacinių sistemų elektroninės informacijos papildomi saugos reikalavimai:	
34.	4.2.2. ne rečiau kaip kartą per 2 metus turi būti atliekamas informacinės sistemos rizikos vertinimas, jei teisės aktai nenustato kitaip; neeilinis informacinės sistemos rizikos vertinimas turi būti atliekamas: 4.2.2.1. įvykus dideliems pokyčiams informacinės sistemos techninėje ar programinėje įrangoje; 4.2.2.2. įvykus dideliems institucijos, valdančios informacinę sistemą, organizaciniams pokyčiams; 4.2.2.3. paaiškėjus naujoms tendencijoms informacinių technologijų saugos srityje; 4.2.2.4. po didelio masto saugos incidentų;	Žr. į lentelės 16 punktą.
35.	4.2.3. informacinė sistema turi perspėti administratorių, kai pagrindinėje informacinės sistemos kompiuterinėje įrangoje sumažėja iki nustatytos pavojingos ribos laisvos kompiuterio atminties ar vietos diske, ilgą laiką stipriai apkraunamas centrinis procesorius ar kompiuterių tinklo sąsaja;	Tai vykdoma intuityviai, tačiau nedokumentuota.
36.	4.2.9. institucija turi numatyti atsargines patalpas, į kurias galėtų laikinai perkelti informacinės sistemos įrangą, nesant galimybių tęsti veiklą pagrindinėse patalpose; institucijos informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas turi užtikrinti informacinės sistemos veiklos atnaujinimą atsarginėse patalpose per tokį laikotarpį, kad nebūtų nusižengta institucijos įsipareigojimams, susijusiems su informacinės sistemos veikla;	Inspekcijoje nėra numatytų atsarginių patalpų, į kurias galėtų laikinai perkelti informacinės sistemos įrangą, nesant galimybių tęsti veiklą pagrindinėse patalpose. Inspekcijoje nėra patvirtinto veiklos tęstinumo plano. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas Informacinių sistemų veiklos tęstinumo projektas.
37.	4.2.12. periodiškai turi būti atliekami duomenų atkūrimo iš kopijų bandymai;	Duomenų atkūrimo iš kopijų bandymai yra atliekami, tačiau jie nėra registruojami, o periodiškumas nėra nustatytas.
38.	4.2.14. informacinės sistemos slaptažodžių valdymo sistema turi užtikrinti kokybišką individualių slaptažodžių naudojimą: 4.2.14.1. slaptažodis turi būti keičiamas kas 6 mėnesius; 4.2.14.2. slaptažodį turi sudaryti ne mažiau kaip 6 simboliai; 4.2.14.3. slaptažodis turi būti sudarytas iš raidžių, skaičių ir specialiųjų simbolių; 4.2.14.4. keičiant slaptažodį informacinė sistema neturi leisti nustatyti slaptažodžio iš buvusių 3 paskutinių slaptažodžių; 4.2.14.5. slaptažodžiams neturi būti naudojama asmeninio pobūdžio informacija; 4.2.14.6. slaptažodžiai negali būti atskleidžiami tretiesiems asmenims; 4.2.14.7. pirmo prisijungimo prie informacinės sistemos metu iš informacinės sistemos naudotojo turi būti reikalaujama, kad jis pakeistų slaptažodį.	Šie reikalavimai Inspekcijoje nėra nustatyti. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas Naudotojų administravimo taisyklių projektas.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-04-18 nutarimas Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“ (Vyriausybės 2006-10-25 nutarimo Nr. 1054 redakcija ir 2007-04-25 pakeitimas Nr. 408)		
39.	<i>25 punktas:</i> Įstaigoje turi būti paskirtas įstaigos valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, arba atitinkamas padalinys, atsakingas už informacijos teikimą skelbti įstaigos interneto svetainėje. Informacija apie paskirtus atsakingus asmenis arba atitinkamus padalinius teikiama Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.	Informacija apie paskirtus atsakingus asmenis arba atitinkamus padalinius nėra pateikta Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.
Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2004-05-21 įsakymu Nr. 1V-176 patvirtintos „Interneto tarnybinių stočių apsaugos rekomendacijos“		
40.	<i>4 punktas:</i> Tinklo įrengimas turi būti pradėtas nuo aparatinės ir programinės įrangos įrengimo plano (toliau – įrengimo planas) sudarymo, ypatingą dėmesį skiriant tinklo saugumui.	Inspekcijoje nėra patvirtinto tinklo įrengimo plano.

Eil. Nr.	Teisės akto reikalavimai ir rekomendacijos	Valstybinių auditorių pastebėjimai
41.	<u>5 punktas:</u> Įrengimo plane turi būti:	
42.	5.1. įvardijama kiekvienos tarnybinės ir darbo stoties paskirtis, jose saugomos informacijos svarba valstybės institucijai;	Inspekcijoje neįvardyta kiekvienos tarnybinės ir darbo stoties paskirtis, jose saugomos informacijos svarba šiai institucijai.
43.	5.2. nurodomi aparatinės ir programinės įrangos reikalavimai, keliami informaciją apdorojančioms, saugančioms ir perduodančioms tarnybinėms ir darbo stotims;	Inspekcijoje nenustatytos procedūros, kuriose nurodomi aparatinės ir programinės įrangos reikalavimai, keliami informaciją apdorojančioms, saugančioms ir perduodančioms tarnybinėms stotims.
44.	5.3. įvardijamos ir aprašomos tinklo paslaugos. Aprašant tinklo paslaugas, turi būti nurodyta loginė tinklo paslaugų teikimo schema, išskirta, ar tam tikras kompiuteris atliks tarnybinės ar darbo stoties funkcijas. Tarnybinės ir darbo stoties rekomenduojama atskirti nuo vietinio kompiuterių tinklo papildomomis saugos priemonėmis;	Inspekcijoje neįvardytos ir neaprašytos tinklo paslaugos.
45.	5.4. remiantis įrengimo plane nurodytais aparatinės ir programinės įrangos reikalavimais, įvardijama ir aprašoma aparatinė ir programinė įranga, kuri teiks tinklo paslaugas;	Inspekcijoje neįvardyta ir neaprašyta aparatinė ir programinė įranga, kuri teikia tinklo paslaugas.
46.	5.5. įvardijami tinklo naudotojai ir jų grupės. Tinklo naudotojų suskirstymas į grupes priklauso nuo jų poreikio naudoti panašią informaciją ir atlikti panašius darbus;	Inspekcijoje neįvardyti tinklo naudotojai ir jų grupės.
47.	5.8. nustatomos įsilaužimo į tarnybinės ir darbo stoties aptikimo procedūros. Įsilaužimo į tarnybinės ir darbo stoties aptikimo metodai remiasi vidiniais tarnybinių ir darbo stočių audito įrašais ir jų analizavimo programomis. Įsilaužimo į tarnybinės ir darbo stoties aptikimo procedūrose turi būti nustatyta, kas, kaip dažnai, kokiomis priemonėmis atlieka įsilaužimų paiešką, tarnybinių ir darbo stočių audito duomenų analizę;	Inspekcijoje nenustatytos įsilaužimo į tarnybinės ir darbo stoties aptikimo procedūros. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas Elektroninės informacijos saugos ir incidentų taisyklių projektas.
48.	5.12. nustatomos informacijos sunaikinimo procedūros. Šiose procedūrose numatomas informacijos ir laikmenų, kuriose informacija yra saugoma, sunaikinimo procesas, priemonės ir už jų įgyvendinimą atsakingi asmenys.	Inspekcijoje nenustatytos informacijos sunaikinimo procedūros.
49.	III dalyje siūloma – Teikti tik būtiniausias tinklo paslaugas <u>6 punktas:</u> Norint teikti tik būtiniausias tinklo paslaugas reikia:	
50.	6.1. apibrėžti tarnybinių ir darbo stočių funkcijas ir nustatyti, kurios tinklo paslaugos yra būtinos, o kurios ne;	Inspekcijoje neapibrėžtos tarnybinių ir darbo stočių funkcijos ir nustatyta, kurios tinklo paslaugos yra būtinos, o kurios ne.
51.	<u>9 punktas:</u> Stebint tinkle vykstančius procesus ir kaupiant jų įrašus, reikia:	
52.	9.2. valdyti sukauptus tinkle vykstančių procesų įrašus.	Reaguojama į įtarimą keliančius įvykius. Kaip tai atlikti, aprašyta Detaliosiose darbo su duomenimis taisyklėse, tačiau šios taisyklės Inspekcijoje nėra patvirtintos. Pažanga: Audito metu (2009-01-23) parengtas Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių projektas.
53.	<u>VI dalyje</u> siūlomas Informacijos atsarginių kopijų kūrimas ir saugojimas <u>10 punktas:</u> Informacijos atsarginių kopijų kūrimas ir saugojimas apima:	
54.	10.3. informacijos atstatymo iš sukauptų informacijos atsarginių kopijų patikrinimą;	Inspekcijoje informacijos atstatymo iš sukauptų informacijos atsarginių kopijų patikrinimai kartais atliekami, bet jie neregistruojami ir neprotokoluojami.
Šaltinis – Valstybės kontrolė		

Valstybinio audito ataskaitos
„Valstybinės kelių transporto
inspekcijos prie Susisiekimo
ministerijos informacinės sistemos
bendrosios kontrolės vertinimas“
5 priedas

Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos senosios informacinės sistemos kompiuterinės programos

1. Kelių transporto veiklos licencijavimo KIS „AVELA“.
2. Pareiškimų kelių transporto veiklos licencijoms ir automobilių licencijos kortelėms gauti registravimo bei leidimų vykti į (per) užsienio valstybes apskaitos KIS „Leidimai“.
3. Keleivinio transporto kelionės lapų, darbo apskaitos knygelių, leidimų nereguliariam keleivių vežimui į užsienio valstybes registracijos bei jų panaudojimo analizės KIS „Paslaugos“.
4. Keleivinio transporto tolimojo ir tarptautinio susisiekimo maršrutų KIS „Autobusai“.
5. Tolimojo ir tarptautinio susisiekimo autobusų eismo reguliarumo apskaitos KIS.
6. Keleivinio ir krovinio kelių transporto vežėjų darbo patikrinimų registracijos bei kontrolės KIS „Pažeidimai“.
7. Valstybinės techninės apžiūros rezultatų analizės ir kontrolės KIS „TACAI“.
8. Egzaminavimo ir duomenų apskaitos KIS „Testa“.
9. Vairavimo mokyklų apskaitos ir kontrolės KIS.
10. Transporto priemonių atitikties įvertinimo KIS „Aikis“.
11. Buhalterinės apskaitos KIS.
12. Elektroninė sąskaitų tvarkymo programa „TeleHansa“.
13. Valstybės tarnautojų registro duomenų tvarkymo KIS „VATARAS“.
14. Dokumentų registracijos KIS.
15. ATP sertifikatų išdavimo ir apskaitos programa.
16. Parduotų su nuolaida bilietų važiuoti tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais apskaitos programa.
17. Teisės aktų paieškos KIS „Litlex“.
18. ADR sertifikatų išdavimo ir apskaitos programa „ADR sert“.
19. Licencijavimo kompiuterinė programa „Licencijavimo duomenų analizė“ (LC_reg) ir Veiklos licencijų, Europos Bendrijos leidimų bei licencijų duomenų išrinkimo programa internetui.
20. Leidimai keleiviniam transportui vežti tarptautiniais ir tolimaisiais maršrutais „LEID_MAR“.
21. Buhalterinės apskaitos programa „Stekas“.
22. Kompiuterizuota valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistema „VBAMS“.
23. Inspekcijos teikiamų paslaugų, už kurias mokama valstybės rinkliava, registravimo programa „Rinkliava“.
24. Numeruotų blankų registravimo kompiuterinė programa „Sandėlis“.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinės kelių transporto
 inspekcijos prie Susisiekimo
 ministerijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 6 priedas

**Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos
 patvirtintos politikos ir tvarkos**

Dokumento pavadinimas	Dokumentą patvirtinančio teisės akto pavadinimas	Priėmimo data	Numeris
Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos kompiuterių eksploatavimo instrukcija	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl darbuotojų paskyrimo atsakingais už Inspekcijos kompiuterių eksploatavimą“	1994-03-08	21
Informacijos teikimo tvarka	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl informacijos teikimo tvarkos“	2000-04-27	122
	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl Inspekcijos viršininko 2000 m. balandžio 27 d. įsakymo Nr. 122 „Dėl informacijos teikimo tvarkos“ pakeitimo“	2003-10-27	2B-346
	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas "Dėl Inspekcijos viršininko 2006 m. balandžio 11 d. įsakymo Nr. 2B-122 "Dėl informacinės sistemos specifikacijos bei informacinės sistemos projekto pakeitimo tvarkos ir procedūrų nustatymo" pakeitimo“	2007-06-05	2B-214
„Dėl darbų perdavimo ir priėmimo pagal 2003 m. spalio 3 d. sutartį Nr. 2003/09/VKTI/56/03 Dėl kompiuterizuotos informacinės sistemos „Keltra“ modernizavimo specifikacijos ir bendrojo projekto rengimo tvarkos“	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl darbų perdavimo ir priėmimo pagal 2003 m. spalio 3 d. sutartį Nr. 2003/09/VKTI/56/03 Dėl kompiuterizuotos informacinės sistemos „Keltra“ modernizavimo specifikacijos ir bendrojo projekto rengimo tvarkos“	2003-11-17	2B-367
Duomenų, susijusių su bendrijos leidimų, bendrijos licencijų bei jų kopijų parengimu, tvarkymo taisyklės	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl duomenų, susijusių su bendrijos leidimų, bendrijos licencijų bei jų kopijų parengimu, tvarkymo taisyklių patvirtinimo“	2004-02-23	2B-45
Dėl skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ bendrojo projekto darbų atliekamų pagal 2004 m. lapkričio 15 d. sutartį Nr. 217/04 perdavimo ir priėmimo darbų tvarkos	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ bendrojo projekto darbų, atliekamų pagal 2004 m. lapkričio 15 d. sutartį Nr. 217/04, perdavimo ir priėmimo darbų tvarkos“	2004-12-28	2B-359
Asmens, dirbančio kompiuteriu, saugos ir sveikatos instrukcija	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl asmens, dirbančio kompiuteriu, saugos ir sveikatos instrukcijos patvirtinimo“	2004-12-28	2B-360
Informacinės sistemos „Skaitis“ nuostatai	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl Informacinės sistemos „Skaitis“ nuostatų tvirtinimo“	2005-06-10	2B-184
„Skaitis“ duomenų saugos nuostatai	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl Informacinės sistemos "Skaitis" duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“	2005-07-01	2B-202
	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl Inspekcijos viršininko 2005 m. liepos 1 d. įsakymo Nr. 2B-202 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų tvirtinimo“ pakeitimo“	2008-11-10	2B-435
Informacinės sistemos specifikacijos bei informacinės sistemos projekto	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl informacinės sistemos specifikacijos bei	2006-04-11	2B-122

pakeitimo tvarka ir procedūros	informacinės sistemos projekto pakeitimo tvarkos ir procedūrų nustatymo“		
Informacijos teikimo atsakant į elektroniniu paštu gautus klausimus tvarkos aprašas	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl informacijos teikimo atsakant į elektroniniu paštu gautus klausimus tvarkos aprašo patvirtinimo“	2007-04-03	2B-140
Informacijos naudojimo, teikimo ir skelbimo taisyklės	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl informacijos naudojimo, teikimo ir skelbimo taisyklių patvirtinimo“	2007-11-06	2B-360
Inspekcijos kompiuterizuotos informacinės sistemos modernizavimo projekto vykdymo tvarka	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl Inspekcijos kompiuterizuotos informacinės sistemos modernizavimo projekto vykdymo tvarkos“	2008-03-19	2B-121
Įsigytos kompiuterinės ir programinės įrangos, skirtos įdiegti informacinę sistemą „Skaitis“ bei modernizuoti informacinę sistemą „Keltra“, perdavimo ir priėmimo tvarka	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl įsigytos kompiuterinės ir programinės įrangos, skirtos įdiegti informacinę sistemą „Skaitis“ bei modernizuoti informacinę sistemą „Keltra“, perdavimo ir priėmimo tvarkos“	2008-05-13	2B-198
Paslaugų perdavimo ir priėmimo, vykdančią kompiuterizuotos informacinės sistemos „Keltra“ detaliojo projektavimo ir diegimo 2004 m. gruodžio 6 d. sutartį Nr. VX-2004/11-VKTI/137/04, tvarka	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl paslaugų perdavimo ir priėmimo, vykdančią kompiuterizuotos informacinės sistemos „Keltra“ detaliojo projektavimo ir diegimo 2004 m. gruodžio 6 d. sutartį Nr. VX-2004/11-VKTI/137/04, tvarkos“	2008-05-13	2B-200
Kompiuterizuotų darbo vietų administratoriaus instrukcija ir Kompiuterių tinklo administratoriaus instrukcija	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl kompiuterių tinklo ir kompiuterizuotų darbo vietų administratorių skyrimo“	2008-07-24	2B-279
Dėl informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl informacinių sistemų veiklos tęstinumo užtikrinimo“	2008-08-22	2B-327
Skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ projekto vykdymo tvarka	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ projekto vykdymo tvarkos“	2008-09-02	2B-341
Keleivinio ir krovinio kelių transporto vežėjų darbo patikrinimo registracijos bei kontrolės kompiuterinės programos „Pažeidimai likvidavimo tvarka	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl kontrolės valdymo modulio eksploataavimo“	2008-10-03	2B-388
Dėl personalinių kompiuterių USB jungčių naudojimo	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl personalinių kompiuterių USB jungčių naudojimo“	2008-11-18	2B-449
Juridinių asmenų duomenų gavimo iš Juridinių asmenų registro taisyklės	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl juridinių asmenų duomenų, gautų iš juridinių asmenų registro, tvarkymo“	2008-11-24	2B-462
Naudojimosi kompiuterizuota darbo vieta instrukcija; Naudojimosi elektroniniu paštu instrukcija; Naudojimosi internetu instrukcija; Senosios informacinės sistemos duomenų atsarginių kopijų ir duomenų archyvų darymo instrukcija.	Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko įsakymas „Dėl informacinių sistemų saugaus funkcionavimo organizavimo“	2008-11-26	2B-468
Šaltinis – Valstybės kontrolė			

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinės kelių transporto
 inspekcijos prie Susisiekimo
 ministerijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 7 priedas

IS „Skaitis“ kūrimo kontrolės vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas

1 lentelė. IS „Skaitis“ kūrimo kontrolės vertinimo rekomendacijų įgyvendinimas

Eil. Nr.	Vidaus audito rekomendacijos ¹⁰⁹	Įvykdymo terminas ir rezultatas ¹¹⁰	Įgyvendinimo būseną
1.	Parengti Inspekcijos viršininko įsakymo projektą dėl sukurtų valstybės informacinių sistemų tolimesnės plėtros ir vystymo vykdymo, nustatant privalomai taikomas procedūras nuo valstybės informacinės sistemos pakeitimų inicijavimo iki sukurtų pakeitimų integravimo į informacinę sistemą.	2009-04-30 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintas informacinės sistemos vystymo tvarkos aprašas.	Nepasibaigęs. įgyvendinimo terminas.
2.	Parengti ir teikti Inspekcijos viršininkui IS „Skaitis“ kūrimo stadijas ir etapus ir kūrimo kalendorinį grafiką, vykstant IS kūrimo pokyčiams, juos tikslinti.	2008-09-12 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintas IS „Skaitis“ kūrimo stadijų ir etapų kalendorinis grafikas.	Įvykdyta ¹¹¹ .
3.	IS „Skaitis“ specifikaciją papildyti iki 2007 m. spalio 1 d. kurtomis IS „Skaitis“ kortelių išdavimo komponento papildomomis funkcinėmis galimybėmis, suderinti su IVPK ir kitomis institucijomis, kurios teikia duomenis informacinei sistemai ir yra nurodytos IS nuostatuose ir po specifikacijos patvirtinimo įregistruoti ją IVPK.	2008-10-31 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtinti IS „Skaitis“ nuostatai (nauja redakcija). IVPK pateikta IS „Skaitis“ nuostatai (nauja redakcija).	Iki 2008-12-01 nebuvo įvykdyta.
		2008-10-31 Parengtas IS „Skaitis“ specifikacijos projektas (nauja redakcija).	Iki 2008-12-01 nebuvo įvykdyta.
		2008-12-31 Inspekcijos viršininko patvirtinta IS „Skaitis“ specifikacija (nauja redakcija).	Įgyvendinimo terminas yra vėlesnis nei audituojamas laikotarpis, todėl vertinimas neteikiamas.
		2009-02-27 IVPK kompiuteriniame žurnale įregistruota IS „Skaitis“ specifikacija.	Nepasibaigęs. įgyvendinimo terminas.
4.	Patikslinti IS „Skaitis“ projektą ryšium su papildomų funkcinė galimybių kūrimu ir teikti Inspekcijos viršininkui tvirtinti.	2009-01-21 Inspekcijos viršininko patvirtintas IS „Skaitis“ bendrasis projektas (nauja redakcija).	Nepasibaigęs įgyvendinimo terminas.
5.	Inicijuoti IS „Skaitis“ kortelių išdavimo papildomos funkcinės galimybės „parašo saugus skenavimas ir skenuotų vaizdų perdavimas į IS „Skaitis“, sukonstruotos vykdant 2005 m. lapkričio 7 d. sutartį Nr. VX-	2008-12-15 Inspekcijos viršininko patvirtinta IS „Skaitis“ kortelių išdavimo komponento bandymų programa ir metodika (nauja redakcija).	Įvykdyta ¹¹² .
		1. Per 3 savaites nuo IS „Skaitis“ bendrojo projekto (naujos redakcijos) patvirtinimo datos parengta IS	Nepasibaigęs įgyvendinimo terminas

¹⁰⁹ Valstybinės informacinės sistemos skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimo kontrolės vertinimas 2007-12-21 atliktas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos Vidaus audito skyriaus vedėjos.

¹¹⁰ Rekomendacijų, teiktų 2007 m. gruodžio 21 d. vidaus audito ataskaitoje „Valstybės informacinės sistemos skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimo kontrolės vertinimas“, įgyvendinimo priemonių planas patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-08-11 įsakymu Nr. 2B-303.

¹¹¹ Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko 2008-08-18 įsakymas Nr. 2B-320 „Dėl skaitmeniniuose tachografuose naudojamų identifikavimo kortelių personalizavimo ir apskaitos informacinės sistemos „Skaitis“ kūrimo stadijų ir etapų kalendorinio grafiko patvirtinimo“

¹¹² Valstybinės kelių transporto inspekcijos viršininko 2008-09-02 įsakymas Nr. 2B-342 „Dėl informacinės sistemos „Skaitis“ komponentų bandymų žurnalų pildymo“.

	2005/10/VKTI2/125/05 ir perimtos programinės įrangos priėmimo-perdavimo aktu Nr. 10B-921, bandymų rezultatų įforminimą.	„Skaitis“ bandymo grupės bandymų išvada dėl IS „Skaitis“ kortelių išdavimo komponento ir IS „Skaitis“ tinkamumo eksploatuoti. 2. Per 5 darbo dienas nuo IS „Skaitis“ bandymo grupės bandymų išvados pateikimo Bandymo komisijai šios komisijos parengtas galutinio bandymo išvadų dokumentas. 3. Per 5 darbo dienas nuo galutinio bandymo išvadų dokumento parengimo Inspekcijos viršininko patvirtinta IS „Skaitis“ priėmimo tvarka.	
6.	Valstybės IS kūrimo dokumentus forminti į bylas ir įtraukti į Inspekcijos dokumentacijos planą.	2008-02-27 Inspekcijos viršininko patvirtintas Inspekcijos dokumentacijos planas.	Įvykdyta.
7.	Atlikti IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatų atitikimo Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2007 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 1V-172 „Dėl saugos dokumentų turinio gairių patvirtinimo“ nustatytiems reikalavimams IS duomenų saugos nuostatų turiniui, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. balandžio 25 d. nutatimu Nr. 410 patvirtintiems Bendriesiems elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimams bei IS „Skaitis“ kūrimo dokumentams (nuostatams, specifikacijai, projektui), priežiūrą ir teikti Inspekcijos viršininkui siūlymus dėl reikalingų jau patvirtintų IS „Skaitis“ dokumentų pakeitimo ir naujų parengimo.	2008-12-01 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtinti IS „Skaitis“ duomenų saugos nuostatai (nauja redakcija).	Iki 2008-12-01 nebuvo įvykdyta.
		2009-03-02 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintos Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės.	Nepasibaigęs įgyvendinimo terminas.
		2009-03-02 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintas Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planas.	Nepasibaigęs įgyvendinimo terminas.
		2009-03-02 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintos Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės.	Nepasibaigęs įgyvendinimo terminas.
		2009-03-02 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintas Informacijos saugos incidentų, įvykusių informacinėje sistemoje, tyrimo tvarkos aprašas.	Nepasibaigęs įgyvendinimo terminas.
		2009-03-02 Inspekcijos viršininko įsakymu patvirtintas Informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarkos aprašas.	Nepasibaigęs įgyvendinimo terminas.
Šaltinis – Valstybės kontrolė			

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinės kelių transporto
 inspekcijos prie Susisiekimo
 ministerijos informacinės sistemos
 bendrosios kontrolės vertinimas“
 8 priedas

2007 m. Valstybinės kelių transporto inspekcijos veiklos vystymo plane numatytų IS sritį apimančių priemonių įgyvendinimo analizė

1 lentelė. 2007 m. Inspekcijos veiklos vystymo plane¹¹³ numatytų IS sritį apimančių priemonių įgyvendinimo analizė

Eil. Nr. (pagal VKTI planą)	Priemonė	Uždavinys	Įvykdymo terminas	Rezultatas	Pastabos
10.	Organizuoti informacinės sistemos „Kontrolės valdymo modulis“ funkcionavimą.	Gerinti kelių transporto kontrolės duomenų tvarkymą.	2007 m. I ketv. 2007 m. III ketv.	Priimtas sprendimas dėl „Kontrolės valdymo modulis“ tolesnio naudojimo. Priėmus teigiamą sprendimą naujuose poskyriuose įdiegtas „Kontrolės valdymo modulis“	Įvykdyta.
11.	Sukurti Mokesčio už leidimus sunkiasvorių ir didžiagabaritei transporto priemonei apskaitos kompiuterinę programą.	Elektroninės erdvės galimybes panaudoti tobulinant Inspekcijos klientų aptarnavimą.	2007 m. I ketv.	Įdiegta kompiuterinė programa.	Įvykdyta. R. Skaisgirytės komentaras: programa sukurta, pastabų negauta, ar ja naudojasi regionų ir Krovininio transporto skyriai – informacijos neturiu.
13.	Kurti KIS „Keltra“ komponentą „Bendroji dalis“	Vykdyti KIS „Keltra“ modernizavimą	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo ir perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas	Vykdoma (Vėluojama). UAB „Sintagma“ atliko ne visus šio komponento darbus. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
14.	Kurti KIS „Keltra“ komponentą „Licencijavimas“.				
14.1.	krovininio transporto veiklos licencijavimas.	Vykdyti KIS „Keltra“ modernizavimą.	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo ir perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	Vykdoma (Vėluojama). UAB „Sintagma“ atliko ne visus šio komponento darbus. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.

¹¹³ Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos Veiklos vystymo 2007-2009 m. planas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2007-03-27 įsakymu Nr. 2B-130.

14.2.	keleivinio transporto veiklos licencijavimas.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	ir	Vykdoma (Vėluojama). UAB „Sintagma“ atliko ne visus šio komponento darbus. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
14.3.	kelių transporto priemonių vairuotojų rengimo veiklos licencijavimas, vairuotojų liudijimų išdavimas.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	ir	Vykdoma (Vėluojama). UAB „Sintagma“ atliko ne visus šio komponento darbus. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31.
14.4.	kelių transporto priemonių techninės priežiūros veiklos licencijavimas.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	ir	Vykdoma (Vėluojama). UAB „Sintagma“ atliko ne visus šio komponento darbus. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
15.	Kurti KIS „Keltra“ ir „Ūkinės buhalterinės apskaitos“ komponentą.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	ir	Vykdoma (Vėluojama). UAB „Sintagma“ atliko ne visus šio komponento darbus. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31.
16.	Kurti KIS „Keltra“ „Mokymo kelių transporte“ komponentą.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	ir	Vykdoma (Vėluojama). UAB „Sintagma“ atliko ne visus šio komponento darbus. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
17.	Kurti KIS „Keltra“ „Veiklos apskaitos“ komponentą.						
17.1.	keleivių vežimo dalis.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	ir	Neįvykdyta. UAB „Sintagma“ neatliko visų darbų. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
17.2.	krovinių vežimo dalis.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	ir	Neįvykdyta. UAB „Sintagma“ neatliko visų darbų. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
18.	Pateikti pasiūlymus dėl KIS „Keltra“ pritaikymo registruoti pavojingų krovinių saugos specialistus.	Vykdyti „Keltra“ modernizavimą.	KIS	2007 m. II ketv.	Pateiktas pasiūlymas.		Neįvykdyta. Nepateikti pasiūlymai.

19.	Kurti KIS „Keltra“ komponentą „Kontrolė“.	Vykdyti KIS „Keltra“ modernizavimą.	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo ir perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	Neįvykdyta. UAB „Sintagma“ neatliko visų šio komponento darbų. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
20.	Kurti KIS „Keltra“ komponentą „Techninė priežiūra“.	Vykdyti KIS „Keltra“ modernizavimą.	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo ir perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	Neįvykdyta. UAB „Sintagma“ neatliko visų šio komponento darbų. Jos prašymu sutartis pratęsta iki 2007-10-31 Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
21.	Kurti KIS „Keltra“ komponentą „Dokumentų tvarkymas ir teisės aktų rengimas“.	Vykdyti KIS „Keltra“ modernizavimą.	2007 m. II ketv.	Komponento priėmimo ir perdavimo bandomajai eksploatacijai aktas.	Vykdoma (Vėluojama). Vyksta bandymai. Planuojama pradėti eksploatuoti 2008-01-01.
22.	Atnaujinti Lietuvos elektroninių raktų, skirtų skaitmeninių tachografų kortelių personalizavimui, porą.	Organizuoti Lietuvos elektroninių raktų, skirtų skaitmeninių tachografų kortelių personalizavimui, generavimo ir sertifikavimo procedūras.	2007 m. II-III ketv.	Sertifikuota nauja Lietuvos elektroninių raktų, skirtų skaitmeninių tachografų kortelių personalizavimui, pora.	Įvykdyta. Raktai generuoti, sertifikuoti ir perduoti personalizavimo centrui.
23.	Įdiegti mokėjimo terminalus, kad asmuo už atliktą paslaugą ar paskirtą baudą galėtų atsiskaityti mokėjimo kortele.	Diegti naujas technologijas mobiliuose kontrolės postuose ir klientų aptarnavimo vietose.	2007 m. II ketv.	Įdiegti atsiskaitymo kortele terminalai.	Įvykdyta. 2007-05-05 įsakymas Nr. 2B-172.
30.	Parengti Informacijos naudojimo, skelbimo ir teikimo taisyklių pakeitimo projektą.	Užtikrinti Inspekcijos informacijos konfidencialumą.	2007 m. II ketv.	Taisyklių pakeitimo patvirtinimas.	Vykdoma (vėluojama). Derinant projektą teisiniu požiūriu, neigiamai vertinamas pasižadėjimo formos tvirtinimas. Projektą apsvarsčius, nutarta atsisakyti pasižadėjimo, reikiamą informaciją išdėstant taisyklėse. Įvykdyta 2007 m. IV ketv.
31.	Parengti elektroninių dokumentų tvarkymo taisyklių projektą.	Tvarkyti elektroniniu būdu gautus dokumentus.	2007 m. II ketv.	Taisyklių parengimas.	Neįvykdyta. Elektroninių dokumentų tvarkymo taisyklių projekto rengimą dėl resursų stokos ir kitų prioritetinių darbų siūloma perkelti į 2008 m. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
34.	Organizuoti KIS „Skaitis“ saugumo auditą.	Gerinti Inspekcijos informacinių sistemų funkcionavimo saugumą.	2007 m. II ketv.	Audito išvada.	Neįvykdyta. Šiai priemonei įvykdyti nėra žmogiškųjų išteklių.

40.	Organizuoti Kauno skyriuje kompiuterizuotą darbo vietą klientams.	Elektroninės erdvės galimybes panaudoti tobulinant Inspekcijos klientų aptarnavimą.	2007 m. II ketv.	Kauno skyriuje sukurta Inspekcijos klientų naudojimui kompiuterizuota darbo vieta.	Neįvykdyta. Pajungimo vieta numatyta, tačiau yra neaišku, kokių tikslu ši darbo vieta turėtų būti sukurta ir kaip ja reiktų rūpintis. Tai aiškinamasi.
41.	Viešųjų paslaugų*, galimų teikti trečiuoju lygiu (galimybė klientui „on-line“ režimu prisijungti prie Inspekcijos informacinės sistemos ir prašymo suteikti paslaugą duomenis pateikti tiesiogiai informacinei sistemai), sąrašų parengimas.	Elektroninės erdvės galimybes panaudoti tobulinant Inspekcijos klientų aptarnavimą.	2007 m. II ketv.	Patvirtintas trečiuoju lygiu numatytų teikti paslaugų sąrašas.	Įvykdyta.
42.	Organizuoti programinės įrangos sukūrimą ir automatinės formulės (skaičiuoklės) patalpinimą į Inspekcijos interneto tinklalapį.	Elektroninės erdvės galimybes panaudoti tobulinant Inspekcijos klientų aptarnavimą.	2007 m. II ketv.	Į Inspekcijos interneto tinklalapį įdėta skaičiuoklė.	Neįvykdyta. Su Inspekcijos svetainės kūrėjais išsiaiškinta, kad mūsų priemonėmis sukurta programinė įranga svetainės aplinkoje nefunkcionuos. Reikia aprašyti šios skaičiuoklės veikimo algoritmą ir organizuoti programavimo darbų pirkimą. Dėl KIS „Keltra“ prioritetinių darbų šis algoritmas nėra aprašytas.
43.	Trečiuoju lygiu numatomų teikti viešųjų paslaugų prašymų vaizdų parengimas.	Elektroninės erdvės galimybes panaudoti tobulinant Inspekcijos klientų aptarnavimą.	2007 m. II ketv.	Parengti elektroninių prašymų formų projektą pagal numatytas teikti paslaugas.	Įvykdyta.
44.	Patikslinti 2007–2009 m. VIP programą ir 2007–2009 m. Inspekcijos strateginį planą, įvertinant vykstančius veiklos pokyčius, skirtą finansavimą bei lėšų poreikį.	Finansavimo užtikrinimas Inspekcijos veiklai 2007 m.	2007-05-01–2007-06-30.	Reikalingo finansavimo iki 2007 m. pabaigos pagrindimas.	Įvykdyta.
45.	Parengti 2008–2010 m. VIP programą ir 2008–2009 m. strateginį planą.	Finansavimo užtikrinimas Inspekcijos veiklai 2008–2010 m.	2007-05-01–2007-07-30.	Reikalingo finansavimo 2008–2010 metams pagrindimas.	Įvykdyta.
51.	Organizuoti duomenų iš vairuotojų pažymėjimų duomenų bazės gavimą.	Vykdyti KIS „Keltra“ konstravimą.	2007 m. III ketv.	Sudaryta sutartis.	Neįvykdyta. 2007 m. nebus vykdoma, tačiau su VI „Regitra“ aiškinamasi dėl duomenų gavimo galimybes.

52.	Organizuoti duomenų iš VSDF „Sodra“ gavimą.	Vykdyti KIS „Keltra“ konstravimą.	2007 m. III ketv.	Sudaryta sutartis.	Neįvykdyta. 007 m. nebus vykdoma. VSDF „Sodra“ raštu informavo, kad jie pertvarko informacinę sistemą ir informuos, kada bus galima derinti duomenų teikimą.
53.	Pertvarkyti Inspekcijos interneto svetainę, siekiant, kad ji atitiktų Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainės aprašui.	Gerinti visuomenės informavimą.	2007 m. III ketv.	Svetainės pakeitimai.	Neįvykdyta. Dėl skyriaus darbuotojo, prižiūrinčio svetainę, pasikeitimo.
58.	Įsigyti kompiuterinę ir programinę įrangą duomenims iš skaitmeninių tachografų ir kortelių nuskaityti ir juos analizuoti.	Užtikrinti Skaitmeninių tachografų sistemos funkcionavimą.	2007 m. III ketv.	Įsigyta kompiuterinė ir programinė įranga.	Vykdoma (vėluojama) Vokai buvo atplėšti. Įvykdyta IV ketv.
62.	III lygio viešųjų paslaugų paskelbimas Lietuvos viešųjų paslaugų teikimo portaluose.	Elektroninės erdvės galimybes panaudoti tobulinant Inspekcijos klientų aptarnavimą.	2007 m. IV ketv.	Paslaugų paskelbimas Lietuvos viešųjų paslaugų teikimo portaluose.	Neįvykdyta. 2007 m. nebus vykdoma, nes viešieji paslaugų portalai pritaikyti fizinio asmens autentifikavimui, o Inspekcija viešąsias paslaugas daugiausia teikia juridiniams asmenims.
66.	Parengti informacinių sistemų saugumo politiką.	Gerinti Inspekcijos informacinių sistemų funkcionavimo saugumą.	2007 m. IV ketv.	Saugumo politikos dokumentai.	Neįvykdyta. Dėl žmogiškųjų išteklių stokos. Įvykdymo terminas perkeltas iki 2008 m. IV ketv.
68.	Įsigyti kompiuterinę ir programinę įrangą, reikalingą KIS „Keltra“ modernizuoti.	Vykdyti KIS „Keltra“ modernizavimą.	2007 m. IV ketv.	Įsigyta kompiuterinė ir programinė įranga.	Įvykdyta. Įranga bus pateikta spalio mėn. 1-ąją savaitę.
69.	Parengti Inspekcijos teritorinio kompiuterių tinklo plėtimo projektą.	Gerinti kelių transporto kontrolės duomenų tvarkymą.	2007 m. IV ketv.	Inspekcijos teritorinio tinklo plėtos projektas.	Neįvykdyta. Dėl žmogiškųjų išteklių stokos.
75.	Organizuoti personalizavimo ir sertifikavimo centrų auditą.	Užtikrinti Skaitmeninių tachografų sistemos funkcionavimą.	2007 m. IV ketv. 2008 m. IV ketv.	Audito ataskaitos patvirtinimas ir išsiuntimas ERCA.	Įvykdyta.

* Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-31 nutarimas Nr. 2115 „Dėl elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 2-54).